

KRISTENT Perspektiv

10. ÅRG. NR. 1, 2007

Hvornår er det tid til at dø?

Vi klamrer os ofte til livet - selv under alvorlige sygdomme har vi svært ved at acceptere og forholde os til døden. Med udgangspunkt i sit arbejde som social- og sundhedsassistent skriver Astrid i Hjællum Christensen om den kristnes forhold til døden.

Side 4

Den kristne og den offentlige debat

Kristne har ofte svært ved at begå sig i den offentlige debat. Det er der flere årsager til. Vi ser på udfordringerne og vanskelighederne ved at begå sig i medierne som kristen.

Side 11

OGSÅ I BLADET...

Fire film

Vi anmelder fire tankevækkende film: The Queen, Babel, De Andres Liv og Children of Men.

Side 14

Synsbekendelse

En vigtig del af bønnens liv er synsbekendelsen. 6. artikel om bøn.

Side 16

Jakobs spiritualitet

I serien om kristen spiritualitet ser vi på nogle gammeltestamentlige personers åndelige liv.

Side 8

Det Sidste Slag

4. artikel om C. S. Lewis Narnia-bog "Det Sidste Slag".

Side 18

Kloning

Når mennesket vil genskabe sig selv. Sjette artikel om genteknologi.

Side 2

Kloning

Når mennesket vil genskabe sig selv

Sjette artikel i serien om genteknologiens etiske spørgsmål

Verdens første klonede menneske blev i går født på et hospital i Beijing. Hun vejede 4730 gram og har det efter omstændighederne godt. Babyen er en genetisk kopi af sin mor - eller rettere genetisk set er hun sin mors tvilling. Den nyfødte pige har ingen far, for der var jo ingen mand involveret i at kreere hende. Eller måske kan man sige, at hendes morfar vel er hendes genetiske far. Det var jo ham, der leverede halvdelen af arvematerialet, da pigens mor blev til.

Der går nok nogle år endnu, inden vi kan læse denne nyhed i vores avis. Hvis det overhovedet sker. Men i princippet ligger det inden for teknikens muligheder, og der er da allerede forskere, som eksperimenterer på at klonе menneskelige embryoner. Officielt endnu kun til brug for stamcelleforskning - men nogle har også åbent sagt, at de har intentioner om at forsøge sig med at klonе mennesker.

De fleste vil nok instinktivt modsætte sig tanken. Det virker umiddelbart frastødende og forkert - men hvorfor? Denne artikel vil forsøge at samle nogle argumenter for og imod kloning.

Fremgangsmåden er i princippet den samme, som forskere bruger, når de kloner dyr. Man tager en celle, fx en hudcelle og fjerner kernen, hvor alt det genetiske materiale er. Kernen overføres til en ægcelle, der i forvejen har fået fjernet sin kerne og dermed arvematerialet. Den "nye" ægcelle opfører sig som et befrugtet æg og begynder at dele sig.

Af Carsten Thomsen

To ting kan nu ske:

1. Reproductiv kloning: Det befrugtede æg kan nu transplanteres til en rugemor og resultatet bliver en klonet mand eller kvinde fra hudcellen.

2. Terapeutisk kloning: Det befrugtede æg deler sig i fire celler, og hver celle dyrkes separat i en petriskål. Resultatet bliver en masse stamceller, som man håber at kunne bruge til at udvikle organer (fx lever eller hjerte) til det menneske, som fingercellen blev taget fra. Eller stamcellerne kan måske sprøjtes ind i rygmarven på en lam person og derved halbrede vedkommende.

Vi vil i denne artikel ikke berøre terapeutisk kloning, da vi allerede i artiklerne om kunstig befrugtning og stamceller har argumenteret imod forskning på embryoner.

Enige om forbud

I øjeblikket er der bred enighed i verden om at forbyde kloning med henblik på at skabe genetisk identiske mennesker. Danmark har fx et totalt forbud mod at frembringe embryoner ved hjælp af kloning. Enkelte lande, fx Storbritannien, Sverige og en række asiatiske lande har tilladt terapeutisk kloning.

I forsøgene på at klonе dyr har man siden fåret Dolly i 1997 stadig ikke den store succesrate med kloning. Ifølge Roslin Institute er der kun omkring én

procent af de "rekonstruerede" embryoner, der resulterer i en fødsel. Og det er kun de tal, der er opgivet, når man rent faktisk har haft succes med kloning. Ofte dør det klonede dyr under graviditeten eller lige efter fødslen. Der er store problemer med genmutationer, svulster og andre unormaliteter.

Der kommer hele tiden rapporter om, at det er lykkedes at klonе mennesker. For eksempel har et selskab, der hedder Clonaid, hævdet, at de i samarbejde med en bizar canadisk pseudo-religiøs sekt, Raeler, har produceret fem menneskekloner. Det har dog ikke været muligt at teste DNA hos mødrene for at kunne bekræfte det. Og det lyder også som et stort bluff-nummer.

Så vi må passe på med ikke at blive alt for paniske og tro, at kloning er lige om hjørnet. Det ser ikke sådan ud.

Grunde til kloning

Fortalerne for kloning nedtoner på forhånd det unaturlige ved hele processen. I forvejen sker "kloning" jo, når enæggede tvillinger kommer til verden. Kloning er i princippet ikke så meget anderledes, lyder det.

Hvis det bliver muligt at klonе mennesker, hvorfor så ikke give muligheden for det. Der er flere fordele.

* Det kunne forbedre kunstig befrugtning, da man kun behøver at udtage nogle få æg i forbindelse med fertilitetsbehandling.

* Hvis både mand og kone er ufrugtbare og ikke kan få børn, kunne de ved hjælp af kunstig befrugtning få klonet en af dem selv.

* Hvis et barn dør, og forældrene ønsker at få et nyt barn, der er identisk med det første. Eller man blot ønsker en afdød "bragt til live" igen.

* Flere lesbiske og bøsser har fremført argumentet for kloning, så de kunne få et barn med samme genetiske materiale fra den ene af "forældrene". De mener, at den naturlige seksualitet er en kulturel konstruktion, og at alle i et pluralistisk samfund selv må kunne bestemme, hvordan man skal reproducere sig.

* Der er også fortalere for en mere radikal eugenik eller arvehygiejne, hvor man kan spare samfundet for milliarder af kroner, hvis man avler genetisk "perfekte" kroppe. Med lidt fantasi kunne man også i fremtiden forestille sig klonbanker, hvor man kunne vælge at få et barn med samme arveanlæg som ens foretrukne idol - en kendt fodboldspiller, en topmodel eller nobelpristager. Organisationerne Americans for Cloning Elvis har allerede planer om at få The King tilbage på benene ved hjælp af noget af hans DNA.

* Der er desuden drømmen om udødelighed ved at kopiere sig selv igen og igen.

De fleste af disse argumenter er udtryk for en dybt narcissistisk og selvoptaget tankegang, og præget af en nyttemoral, som alene tænker på at give mennesker større frihed og flere valgmuligheder.

Argumenter imod kloning

Det er klart, at vi kan vende os imod kloning af den simple årsag, at det vil medføre en masse-destruktion af menneske-fostre - og fostre, der unødvendigt som eksperimenter bliver bragt til livet med oddsene imod sig - deforme, med kræftsvulster, tidlig død osv.

Men det er kun et argument imod de tekniske problemer ved kloning. Lad os forestille os, at det en dag virkelig bliver muligt med stor succesrate at klon nye sunde og raske mennesker. Hvad skulle der være galt i det?

Etisk Råd har argumenteret imod kloning, fordi rådet mener, at det vil være en krænkelse af menneskets værdighed og en krænkelse af fosterets moralske status - og i øvrigt have negative konsekvenser

for mennesket at vide, at det er blevet til som en klon.

Disse argumenter kan vi tilslutte os, men vi vil i det følgende uddybe dem og begrunde dem ud fra en mere specifik kristen etisk tænkning.

En væsentlig indvending imod kloning er den samme, som vi bragte op omkring kunstig befrugtning - nu blot i forstærket grad.

Ifølge Guds vilje og planer er det at få børn en velsignelse af foreningen mellem mand og kvinde indenfor ægteskabets rammer, og det er Guds vilje, at forplantningen sker her.

Det sunde og værdifulde i dette er netop, at det kaster noget uforudsigeligt, mysteriøst indover forplantningen. Vi lader det være op til Gud og betror det nye liv, som måske, måske ikke bliver resultatet af foreningen mellem mand og kvinde, til Ham.

Kunstig befrugtning har allerede flyttet grænserne. Et frosset embryo på et laboratorium tingsliggør livsproccessen. Det nye liv ses nu mere som et produkt af menneskets egen teknologiske kontrol med befrugtningen. På trods af dette, så sker kunstig befrugtning i dag jo stadig traditionelt med en sammensmeltning af genetisk materiale fra en mand og en kvinde.

Ved kloning er det kun den enes genetiske materiale, der benyttes i befrugtningen, og det fjerner sig således biologisk i væsentlig grad fra den måde Gud oprindeligt tiltænkte og planlagde forplantningen. Det er bioteknologisk set at strække sig uhyre langt for at sikre en "rettighed" til barnløse eller lesbiske eller andre med særlige behov - i stedet for at betragte det nyfødte barn som en Guds gave.

Kloningen ændrer hele den måde "forældre" og omverdenen relaterer til barnet på. Skillelinien mellem at "få et barn" og "købe et nyt produkt" bliver meget tyndere og risikerer fuldstændig at udviskes.

- Vi behøver ydmyghed over for det mysterium, som de kommende generationer er som mennesker. Vi må erkende, at de børn, der kommer efter os, ikke blot er et produkt, som vi skal omforme, skriver Gilbert Meilander.

At få et barn ved kloning er udtryk for, at forældrene selv ønsker at kontrollere og designe deres barn efter deres egne egoistiske ønsker. Måske at udleve sine

egne uopfyldte drømme og forventninger gennem det nye barn, der ligner en selv.

Hvilke psykologiske konsekvenser vil det have for barnet selv? Vi ved allerede en del om dette nye liv, hvordan det vil udvikle sig, fordi en anden har udlevet dets gener i forvejen. Det vil skabe et pres på barnet og en usikkerhed for barnet i opvæksten, idet det ser op til sin mor/søster eller far/brøder. Selvfølgelig er vor personlighed langt mere end vore gener. Vor personlighed og identitet er gaver fra Gud, og vi kan ikke fabrikere dem blot ved at kopiere et bestemt genmateriale. Men alligevel vil vi have et ret stort kendskab til, hvilken fremtid de måtte kunne gå ind i.

Det placerer barnet i nogle meget ejendommelige familierelationer. Ens mor er måske ens søster - og ens far fra en tidligere generation? Det fjerner sig på en foruroligende måde fra hele Guds orden med familien.

Vi aner heller ikke noget overhovedet omkring de potentielle biologiske, mentale og følelsesmæssige problemer, der er ved at genskabe en voksen person - ved at lade "voksnet" genmateriale "starte forfra"? Det synes som et højst risikabelt og unødvendigt eksperiment.

Mennesket leger Gud

Med kloning leger vi med mennesket efter forgodtbefindende. Ja, vi leger Skaberen, vi gør krav på rollen som Gud, men i virkeligheden er vi kun i stand til at efterabe ham, parodiere Guds skaberværk, manipulere med det og reducere det til en teknologisk og mekanisk proces.

Vi tilraner os noget, der ikke er vores. Det er i bund og grund et oprør mod Gud, fordi vi ikke længere accepterer Gud som menneskets Skaber og Herre. Som den, der suverænt bestemmer, hvordan vi skal være. Vi ønsker ikke at bøje os for Ham, men prøver i stedet at løsrive os og bygge et babelstårn, der når op til himlen for at skabe os et navn.

Vi ønsker at dyrke skabningen i stedet for Skaberen. Vi foragter den svage og ufuldkomne. De navne, vi selv ønsker at skrive ind i vores himmel, hvor Gud er afsat, er de smukke, de unge, de rige, de berømte, de ressourcestærke, de kompetente. Dem vil vi gerne se flere af - dem beundrer vi, imiterer og ja, dem kloner vi og massefremstiller vi sikkert også, hvis det bliver muligt.

Hvornår er det tid til at dø?

Dette er et spørgsmål, der ikke er noget entydigt svar på, og det vil til enhver tid være subjektivt, idet hvert eneste livsforløb er forskelligt og unikt.

Jeg skriver også denne artikel i stor ydmyghed overfor min unge alder og vel vidende, at jeg ikke har været i en situation, hvor jeg har skullet tage stilling til livet på nogle af mine kæres vegne.

Dog vover jeg at skrive denne artikel, da jeg i kraft af mit arbejde med alvorligt syge og døende mennesker tit har tænkt over dette spørgsmål.

Jeg har ofte stået ved en patients seng og tænkt: Var det værd at operere i dette tilfælde? Har man ikke blot tilført patienten endnu større lidelse? Var det ikke bedre at smertedække i den sidste tid og give personlig omsorg og pleje?

Det har ofte undret mig, hvad der sker med et menneske og dets pårørende i denne sidste del af livet. Det undrer mig selvfølgelig ikke, at det er en sorgfuld tid, og at det er svært at sige farvel, men det undrer mig, at folk lige til det sidste håber, at der er en udvej, at døden er til at undslippe, og det ligegyldigt hvilken alder patienten har.

Tror vi alle til en vis grad, at vi er

Af Astrid i Hjøllum Christensen

udødelige? Passer døden ikke ind i vort samfund og verdensbillede? Eller endnu værre: Har vi mistet tilliden til Gud, at Han overstyrer alt, at Han er Alfa og Omega, at alt udgår fra Ham, og mistet at have evigheden hos Ham for øje?

Operation eller ej?

Jeg oplevede for nylig en patient, der kom ind til undersøgelse. Man regnede med, at han havde en tumor, men man var endnu ikke sikker. Jeg havde nattevagt natten før, han skulle undersøges, og skulle dermed gøre patienten klar til undersøgelsen.

Om morgenen, da jeg vækkede ham, havde vi en snak, hvor han fortalte, at han ikke var sikker på, om han ville lade sig operere, hvis de fandt en tumor. Han sagde selv, at han havde haft et godt, langt liv og havde aldrig fejlet noget.

Patienten var ældre, men i utrolig god form. Man fandt en tumor og tilbød operationen, idet man informerede om risici, og at det ikke var sikkert, at man kunne fjerne tumoren.

Patienten var stadig i tvivl omkring operationen, men valgte at lade sig operere, da pårørende havde meget svært ved at forlige sig med, at alt håb om overlevelse ville være ude, hvis han ikke valgte operationen.

Patienten blev opereret, og det viste sig, at det ikke kunne lade sig gøre at fjerne tumoren. Da patienten vågnede og blev informeret om, at der ikke kunne gøres noget kirurgisk for at fjerne tumoren, blev han meget deprimeret. Han fik et langt sejt forløb på afdelingen.

Problemet er jo, at når man først er blevet åbnet, skal man slås med generne af en operation. Han led, og de pårørende led forfærdeligt, fordi de følte, at de havde presset ham til operation, og at de skulle have lyttet til ham.

Patienten nåede kun hjem i sidste øjeblik for at dø. I dette tilfælde spurgte alle sig selv, om det ikke ville have været bedre ikke at lave indgrebet og lade manden få den sidste korte tid derhjemme uden lægelig indblanding?

Hvad ville vi selv have gjort?

Det er svært at svare på, for som udgangspunkt skal man vel altid give folk chance for behandling. Men er der ikke

tider, hvor det er rigtigt at sige nej tak? Hvor det er rigtigt af pårørende og læger at støtte et nej tak? Afspejler det ikke, at mennesket er uafklaret i forhold til døden? Hvor står vi selv?

Frygt for døden

Dette tilfælde er ikke unikt, jeg har oplevet lignende tilfælde tidligere, og jeg tror, at de fleste af os ville afprøve alle behandlinger, indtil der endelig var en, der sagde, at nu er der ikke mere håb.

Generelt er min oplevelse, at mennesket holder fast i livet lige til det sidste. I forhold til tidligere har vi i lægevidenskaben store muligheder for at forlænge liv i lang tid, hvilket for det meste er fantastisk, men nogle gange virker det meningsløst at blive ved.

Hvad er det ved døden, vi som mennesker er så bange for? Er det selve det at dø? Eller er det at sige farvel til vores kære her på jorden? Under alle omstændigheder tror jeg, at det kan være gavnligt for os at tænke over døden, også selv om den ikke står for døren.

Er vi afklaret i forhold til døden? Er vi trygge i, at Herren overstyrer vores liv og ved hvornår, det er tid til, at vi og vores pårørende skal hjem til Ham?

Job og lidelsen

I Jobs Bog kap. 1 v. 12 ser vi, at Gud tillader Satan at angribe Job materielt, og Satan tror, at Job dermed vil forbande Herren. Der står: "Da sagde Herren til Satan: "Nu får du magten over alt det, han ejer; men ham selv må du ikke række hånden ud imod." Så forlod Satan Herren."

Vi bryder os ikke om at høre dette, for det passer ikke ind i opfattelsen af en kærlig Gud, men ikke desto mindre står det klart, at Gud giver sin tilladelse.

Når vi læser mere af Jobs bog, opdager vi, at bogen handler om langt mere end lidelse. Hen ad vejen lærer Job Gud at kende på en måde, han aldrig tidligere havde kendt Ham. Og når vi hen til slutningen, ser vi, at Gud gav Job dobbelt så meget, som han før havde haft, og der står, at Job døde mæt af dage.

Ønsker vi ikke også, selv midt i smerten, at fatte mere af Gud, end vi før havde gjort? At se Ham, som vi aldrig før havde set Ham, at komme ud af lidelsen og leve under Guds velsignelse med det,

Er vi afklaret i

forhold til døden?

Er vi trygge i, at

Herren overstyrer

vores liv og ved hvornår,

det er tid til, at vi og

vores pårørende skal

hjem til Ham?

vi kan kalde et godt liv?

Man forbløffes, når man læser Jobs første reaktion på at have mistet alt (kap. 1 v. 21): "Nøgen kom jeg ud af moders liv, nøgen vender jeg tilbage! Herren gav, Herren tog, Herrens navn været lovet".

Job forbander ikke Gud, Job tilbæder! Kun den, der har fattet Guds storhed er i stand til det i sådan en situation. Tilbedelse er tit et spørgsmål om lydighed, det er det i hvert fald for mig. Men som det så tit sker, når jeg vælger at være lydige, så ændrer Gud mine følelser, så det også bliver hjertets tilbedelse.

Vi tilbæder jo, fordi Gud er vores tilbedelse værdig, ikke nødvendigvis fordi vi føler noget for det.

Hvis vi i en krise kun skulle handle efter vore følelser, ville vi komme til at sidde fast i en ond cirkel af selvmedlidenhed. Men når vi tilbæder, vender vi øjnene bort fra vore sorger og problemer, vi retter dem mod Gud, og Han sætter alt i rette perspektiv.

Giv Gud lov til at bestemme

I Jobs tilbedelse ser vi også, at Job har lært at give slip: "Herren gav, Herren tog; Herrens navn være lovet".

Dybest set er alt en gave fra Gud, og vi har på ingen måde ret til noget, det er udelukkende pga. Guds store nåde, selv vores eget og vores børns liv har vi ikke retten over.

Det er tydeligt at Job allerede inden ulykken har vidst, at hans mægtige rigdom og overflod både kom fra Gud, men også stadig tilhørte Ham, mens Job selv kun var forvalter.

Hvad med os? Jeg ved godt, at står man midt i krisen, er man knap nok i

stand til at nævne ordet taknemmelighed. Det virker måske helt vanvittigt bare at nævne ordet. Vi vil gerne have, at Gud skal give, men bestemt ikke at Han skal fratage os nogen eller noget, vi holder af.

Vi har en tendens til at mene, at pengene på vores bankkonto er vores egne, vi har jo selv tjent dem. Og vi fortjener dem. Men sandheden er jo den, at alt er en gave. Er vi villige til at bede Gud hjælpe os med at løse grebet om de gaver, Han har givet os, så vi kan blive sat fri til at stole på Ham og takke for Hans omsorg?

Er vi villige til at give Gud lov til at bestemme over vores ejendele og over dem, vi holder af, og nøjes med løftet om at nøjes med Ham? I 1. Thess. 5:16-18 står der "Vær altid glade, bed uophørligt, sig tak under alle forhold, for dette er Guds vilje med jer i Kristus Jesus".

Døden og synden

Døden kom ind i livet efter syndefaldet, det var ikke noget Gud oprindeligt ønskede.

I Rom. 5:12 står der: "Synden kom ind i verden ved et menneske, og ved synden døden, og sådan kom døden til alle mennesker, fordi alle syndede", og i Rom. 8:20-21: "Skabningen blev jo underlagt tomheden, ikke fordi den selv ville, men på grund af ham der gjorde det, og med det håb, at også skabningen selv vil blive befriet fra trældommen under forgængeligheden og nå til den frihed, som Guds børn får i herligheden".

Død, sygdom og ødelæggelse, det er følgerne af at leve i en verden, hvor synden har slået rod og fordærvet alt. Det er pga. synden, at det var nødvendigt, at Jesus blev menneske for at dø.

Han døde for at besejre syndens forbandelse, ikke bare i den enkeltes liv, men i hele skabningen. Alene pga. Hans fuldkomne offer på korset kommer den dag, hvor vi bliver løst fra syndens forbandelse.

I Åbenbaringen 21:3-4 står der: "Og jeg hørte en røst fra tronen sige: "Nu er Guds bolig hos menneskene, Han vil bo hos dem, og de skal være Hans folk, og Gud vil selv være hos dem. Han vil tørre hver en tåre af deres øjne, og døden skal ikke være mere, ej heller sorg, ej heller skrig, ej heller pine skal være mere. Thi det, der var før, er forsvundet".

Indtil da må vi leve i denne verden, og følger vi ikke Jobs eksempel, vil vi nemt komme til at bebrejde Gud og på denne måde gøre os selv alene og bange. Nøglen til at undgå at bebrejde Gud ligger i de første linjer i Jobs Bog, hvor der står om Job, at han var gudfrygtig.

En gudfrygtig person anerkender Guds myndighed i hvert eneste område i sit liv. Han ønsker at adlyde Gud efter skrifterne.

Han anerkender sin afhængighed af Gud i alle områder af sit liv. Han har som sit mål at ære Gud med hver en del af sit liv. Og når livet giver ham hårde

slag, kommer hans gudsfrygt klarere til syne. I Ordsprogenes Bog 9:10 står der: "At frygte Herren er begyndelsen til visdom, at kende den hellige fører til forstandighed".

Hvis vi vil frygte Gud, må vi lære Ham at kende igennem skrifterne, for når vi regelmæssigt møder Gud i Hans Ord, og det ved Helligåndens hjælp får lov at gennemtrænge vort liv, ser vi Guds majestæt, magt, hellighed, visdom, kærlighed og barmhjertighed mod os. Vi kommer til at undre os over Ham og bliver slået af forundring over Hans kærlighed.

Hvornår er det tid til at dø?

Det er det, når Herren vil det. Vi hjælper os selv i denne svære situation ved at være grundfæstede i Ham, som har givet os dette liv, og ved at stole på, at uanset hvad der sker os eller vores kære, vil Herren altid have hånd om det. Vi er på ingen måde alene, Han kender til lidelse, og en dag skal vi være samlet hos Ham, befriet fra sorg og smerte.

Astrid i Hjøllum Christensen er social- og sundhedsassistent

Stott: Kristendommens ABC-D (1956)

KLASSIKER

Af Carsten Thomsen

Basic Christianity (på dansk Kristen-
dommens ABC-D) er blevet en moderne
kristen klassiker. Det er en klar, enkel og
udfordrende præsentation af kernen i
evangeliet, skrevet af en af det 20. århun-
dres mest markante kristne skikkelser,
John Stott.

New York Times skrev for et par år
siden, at hvis de evangelikale skulle vælge
deres egen pave, så ville det sikkert blive
John Stott. Han kom da også med på
Time Magazines liste over de 100 mest
indflydelsesrige personer i det 20. århun-
drede. Den 85-årige evangelist, forkyn-
der og forfatter er nu pastor emeritus ved
All Souls Church i London, hvor han har
virket i mange år.

Basic Christianity er den mest ud-
bredte af alle Stotts bøger. Oversat til
mere end 60 sprog og trykt i over 2,5
millioner eksemplarer.

Oprindelig blev bogen skrevet til brug
i evangelisation, og målgruppen var
primært ikke-kristne studerende. Stott
har dog sagt, at skulle han skrive en bog
til nutidens studerende, så ville hans
tilgang være en anden - ikke fordi, hans
forståelse af troen har ændret sig, men
fordi kendskabet til kristendommen i
dag er langt mindre:

De britiske studerende, for hvem den
oprindelig var skrevet i 50'erne, havde
stadig en skal af teisme. Man kunne
forudsætte en tro på Gud; det var Jesu
guddommelighed, som var problemet. I

dag kan man ikke forudsætte noget. Man
vil blive nødt til at starte et helt andet
sted, måske med, hvordan vi opfatter vor
menneskelighed, og det paradoks, der
ligger i menneskets herlighed og skam.
Fordi Basic Christianity tager for meget
for givet bliver den nu brugt mindre som
en evangelistisk bog og mere som en bog
til nyomvendte.

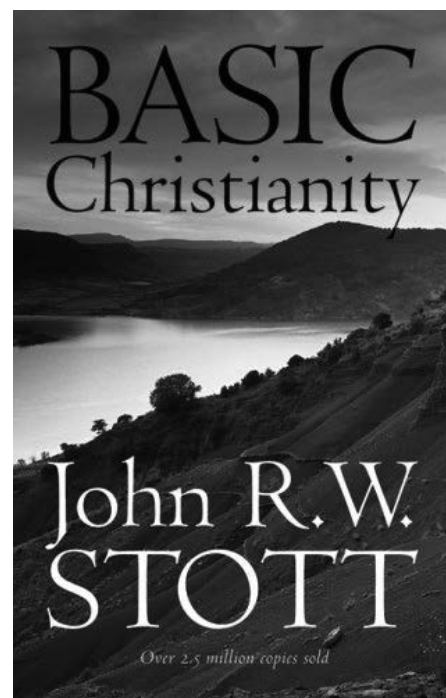
Jeg læste selv bogen for 20 år siden - og nu
ved en genlæsning glæder man sig over,
hvor stærkt det evangeliske vidnesbyrd
er fremstillet. Jeg giver Stott ret. Bogen
egner sig ikke til en afkristnet sekular-
iseret søgende i dag. Dertil forudsætter
den for meget. Men den kan stadig være
trosstærkende for både nyomvendte og
mere modne kristne.

Bogen er delt op i fire dele: Først sæt-
ter John Stott sig for at bevise, at Jesus er
guddommelig. Dernæst peger han på, at
mennesket er en synder og har behov for
frelse. I tredje del forklarer han, at den
frelse er at finde i korset - i Jesu stedfor-
trædende død, og bogen slutter med at
beskrive, hvad menneskets svar bør være
på det, Jesus har gjort.

Kristendom er Kristus

For John Stott står og falder kristendom-
men med Kristus. Der er to årsager til, at
en undersøgelse af det kristne budskab
må begynde med Jesus.

1. Hvis han ikke er, hvem han siger,
han er, og hvis han ikke gjorde det, han
sagde, han kom for at gøre, så falder hele

strukturen i kristendommen til jorden
i ruiner. Tag Kristus ud af kristendom-
men, så er der stort set intet tilbage.
Kristus er centrum i kristendommen,
alt andet er i periferien. Vi ønsker ikke
primært at diskutere hans filosofi eller
hvor god hans etik er. Vort anliggende er
grundlæggende, hvilken person han er.

2. Hvis vi kan vise, at Jesus Kristus er
en unik guddommelig person, så bliver
mange andre af vore problemer helt
naturligt løst. Guds eksistens bliver
bevist og Guds karakter bliver åben-
baret, hvis Jesus er guddommelig. Og
spørgsmål, der vedrører menneskets pligt
og skæbne, livet efter døden, Det Gamle
Testamentes formål og autoritet, bety-
d-

ningen af korset begynder også at blive besvaret, fordi Jesus underviste i disse ting, og hans lære må være autoritativ, hvis han er en guddommelig person.

Stott fremdrager mange beviser på, at Jesus må være den, han siger, at han er. Ja, når man læser argumenterne, både Kristi påstande om, hvem han er, hans syndfrie liv, hans mirakler, død og opstandelse, så føler man, at ateisten står med et forklaringsproblem:

Hvis Jesus ikke var guddommelig - hvordan kan de fire evangeliers vidnesbyrd - og efterfølgende Apostlenes Gerninger, så forklares? Så har Jesus ikke alene storhedsvanvid, men også disciplene og mange andre efterfølgere har været ført bag lyset og efterfølgende været ude i et af verdens største svindelnumre. Så står vi overfor moderen til alle konspirationsteorier.

Dernæst går Stott igang med at beskrive menneskets problem. Synden.

Synd er et upopulært emne, og de kristne er ofte blevet beskyldt for at gøre for meget ud af den. Men det er kun fordi, at kristne er realister, at de gør det. Synd er ikke en belejlig opfindelse, så præsterne kan forblive i deres tjeneste; det er et universelt faktum.

Og så viser Stott udfra de 10 bud, at vi alle står afsløret og fordømt som syndere over for en hellig Gud. Det er evangelistisk litteratur med bid i. En læser skriver på en hjemmeside om Stotts bog, at da han læste det afsnit var han ved at kaste bogen væk, så kompromisløs syntes

kristendommen ham. Men det var blot indtil han læste tredje del af bogen, hvor Guds nåde i Jesu død skinnede klart igennem.

Kristus havde ingen egne synder. Han blev gjort til synd med vore synder, på korset. Når vi ser på korset, så kan vi begynde at forstå de frygtelige følger, som disse ord havde. Kl. 12 middag faldt der mørke over hele faldt jorden". som fortsatte i tre timer indtil han døde.

Med mørket kom stilheden, for intet øje kunne se, og ingen læber kunne udtale, den smerte, som det pletfrie Guds lam udholdt. Al verdens og hele historiens synder blev lagt på ham. Frivilligt bar han dem på sit legeme. Han gjorde dem til sine egne. Han tog al ansvaret for dem. Og da, midt i sin ensomhed og åndelige forladthed, kom det klagende råb fra hans læber: "Min Gud, min Gud, hvorfor har du forladt mig?".

Man mærker, hvor centralt Jesu død er for John Stott. Han skrev senere bogen "The Cross of Christ", som stadig står som hans teologiske mesterværk - og jeg vil tro, at eftertiden vil placere det som et centralt bidrag til evangelikal kristologi.

Krav og kald

Bogen ender med en opfordring til at tage imod Jesus. Men også her viger Stott ikke udenom en upopulær melding. Nemlig, at evangeliet både er et krav såvel som et tilbud.

Kravet var ligeså totalt som tilbudet var

gratis. Hvis han tilbød mennesket sin frelse, så krævede han deres underkastelse. Jesus gav ikke nogen opmuntring til tankeløse discipel-ansøgere. Han sendte uansvarlige entusiaster tomhændede bort.

Stott forklarer, at den, som ønsker at følge Jesus først må betænke omkostningerne. At sand omvendelse betyder, at man må gøre op med synderne i sit liv. At man må fornægte sig selv.

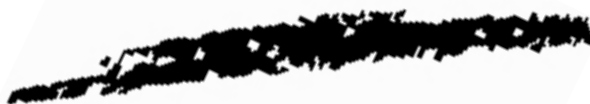
Vi kan ofte være hurtige til at springe den del over ved et evangelisk møde. At tale om fred, glæde, frelse og tilgivelse er godt - men glemmer vi at advare folk om, at der er store omkostninger, at kravet til efterfølgelse er ligeså totalt som tilbuddet er gratis?

Stott slutter med at tale om Jesus, der banker på sjælens dør - og stiller følgende ransagende spørgsmål til den søgende:

Er du en kristen? En virkelig overgivet kristen? Dit svar afhænger af et andet spørgsmål - ikke hvorvidt du går i kirke eller ej, tror på bekendelserne eller ej, lever et anstændigt liv eller ej (vigtige som alle disse ting er på deres sted), men snarere på dette: På hvilken side af døren er Jesus Kristus? Er han indenfor eller udenfor? Det er det afgørende spørgsmål. Måske er du klar til at tage en beslutning og åbne døren for Kristus. Hvis du ikke er sikker på, at du nogensinde har gjort det, så ønsker jeg, at du må være sikker. Jeg vil foreslå, at du går hen et sted, hvor du kan være alene for at bede. Bekend dine synder og bed Ham om at komme ind som din personlige frelser og Herre.

Besøg vores hjemmeside - og fortæl andre om den:

www.kristentperspektiv.dk

Jakobs spiritualitet

Af Louis Nielsen

I de næste artikler i denne serie vil vi se på den åndelighed, vi møder hos nogle af Det Gamle Testaments personligheder. Med bibelsk spiritualitet mener vi "et liv med Gud". Når vi tænker på mennesker, som vi mener "kender Gud" eller "vandrer med Gud", er vi nok tilbøjelige til at tænke på dydsmønstre. En fyr som Jakob passer ikke så godt ind i det mønster.

Han er afgjort en mand, som ikke lader sig standse, men skrupelløst forfølger det, som han ser på som sin retmæssige del. Men er det på grund af sin stålsatte vilje og sine manipulationer med Gud, at han arver velsignelsen, eller er det fordi Gud i sin suveræne vilje har udvalgt ham til at føre sit frelseshistoriske kald til Abraham og Isak videre? Uden tvivl er det mest det sidste.

"Så afhænger det altså ikke af menneskers vilje eller stræben, men af Guds barmhjertighed", siger Paulus i Rom 9:16. Gud havde en vilje med Jakob, længe før han blev født, før end han havde haft anledning til at gøre noget godt eller

ondt. Det betyder ikke, at en blind skæbne sætter alt, hvad Jakob måtte bestemme sig for ud af gyldighed, selvfølgelig ikke. Det er mod Guds natur at handle sådan, for Gud viser respekt over for det, hans hænder har formet og lader det enkelte af hans værker udfolde sig indenfor de rammer og love, hvori han har sat det.

Men alle tings afhængighed af Guds suverænitæt over alt, hvad han har skabt, er altid i forgrunden i Bibelen. Aldrig er det sådan, at vi har noget, som ikke er os givet, enten det er fødsel, evner, muligheder, omstændigheder, liv eller død. Aldrig er det sådan, at "øksen han gøre sig til over for ham, som svinger den", eller at det skabte kan gå i rette med ham, som skabte det.

Spirituel fitness uden fællesskab

Al sand åndelighed begynder med en erkendelse af, hvor vi står over for Gud, nemlig som afhængige, som trængende, som modtagende, som de med de tomme hænder, som de, som vender ansigtet mod Gud og håber, at han er os nådig og vender sit ansigt mod os.

Dette bliver nok så radikalt demonstreret af Jakobs livshistorie, selvom han bestemt hører til de mennesker, som "satte sin hat højt". Ydmyghed, ret forstået, må være vor indgang til spiritualiteten, til ethvert liv levet med Gud.

Moderne spiritualitet er ofte en meget individuel ting, som fitness er det. I fitnesscentrene oplever man en masse kroppe, som hver især er optaget af én ting, udviklingen af ens egen krop. Fællesskabsskabende er det sjældent. Sådan er det også ofte med den postmoderne spiritualitet. Opgaven går her ofte ud på at finde sin egen religionssammensætning, sit eget spirituelle brand, sin egen personlige profil, og få etiketten spirituel med i sit CV.

I postmoderne kultur er det en plusting at være spirituelt søgende. At være spirituel siger noget om, at man har overskud, og at det altså ikke handler om kampen for bare at overleve.

For den, der kommer med denne postmoderne indstilling til Bibelens verden, må oplevelsen af det sidste være noget af et chok.

Isak og Rebekka har ventet længe på at få børn, og Isak beder til Herren "for sin kone, fordi hun var ufrugtbar", Herren bønholder Isak, og Rebekka bliver gravid. Men allerede under graviditeten bliver Rebekka opmærksom på, at noget mere end det at få et barn er på spil her. Herren havde været med i denne graviditet fra begyndelsen; fostrene - for der var to, - sloges i hendes liv.

Fylt af uro og sikkert også fysisk ubehag ved det spørger

hun Gud, hvad det skal betyde, og får til svar, at det her ikke bare handler om to drenge, men om to nationer, om Guds suverænitet, udvælgelse og forudbestemmelse og om et frelseshistorisk forløb.

Gud har en bestemmelse med de to drenge endnu før, de er født, og på en måde er de allerede i deres fostertilstand begyndt at indtage deres pladser i den bestemmelse. Det har umiddelbart ikke så meget med vores arbejde med at finde en bibelsk forståelse af åndelighed at gøre, og så dog alligevel. For det nedtoner det individuelle og selvskabte, som præger en del af tidens spirituelle søgen. Historien før os er af afgørende betydning. Vi er ikke alle tings centrum. Vores oprindelse er ikke vort eget værk. Vi får et liv givet, og vi sættes ind i en historie. Og ved det er allerede meget af vor livsbane afstukket for os. Det er bl.a. derfor, at Gud befaler os at "ære vor far og vor mor".

Efterfølgende kan vi se, at Herrens svar ikke alene udtrykker, hvad der var Guds vilje med de to drenge liv, men også en slags profeti om, hvordan det ville komme til at gå dem og deres respektive efterkommere. I den sammenhæng er det næppe tilfældigt, at drengene karaktermæssigt udviklede sig som de gjorde.

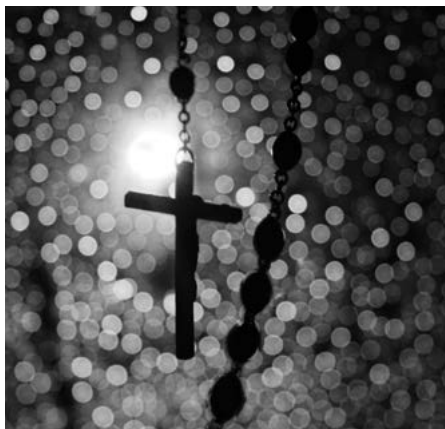
Karakter indgår også i åndelighed. Karakterdannelsen kan være svær at beskrive. Uden tvivl bidrager vi selv med meget til dannelsen af den karakter, der bliver vores, men det vil være stærkt misvisende, hvis vi ikke også inddrog en række af de elementer i vort liv, som vi ikke er herrer over.

Utvivlsomt vil de adjektiver, vi hæfter på Jakob, variere meget med, hvem vi selv er. Mange vil næppe kalde ham en spirituel mand. Bibelen er ikke i tvivl med sig selv om, at der er meget at ud sætte på Jakob.

Hebræerbrevet understreger, at det er dem, som har tro, som vinder Guds velbehag, og hvis vi opfatter det som en definition på, hvad en sand åndeligheds person er, så må vi henregne Jakob til disse, uanset hans mange fejl.

Velsignelsen vigtig

I modsætning til Esau, hans tvillingebroder, som Hebræerbrevet tager som prototypen på en "troløs, vanhellig" person (12:16), så havde Jakob en forståelse af, at den fædrene velsignelse var vigtig

Mødet med Gud hører dagen i dag til - i alle desituationer i dagen, hvor Gud møder dig

at få. Det forhold til velsignelsen havde Esau ikke. For ham var der andre ting, som vejede tungere, her ikke mindst hans knurrende mave.

For Jakob betød velsignelsen at høre hjemme i den historie, som begyndte med hans bedstefader Abraham. Guds løfte var dermed en af ledestjernerne i Jakobs liv. At han så ikke skyede tarvelige midler for at tilkæmpe sig velsignelsen, er den mørke side af Jakobs liv, som Gud også går i rette med ham for ved at føre ham gennem den hårde skole.

Hermed oplyser Jakobs liv sandheden og visdommen i Karen Plovgaards ord: "Det er tryggere at vente sig alt af Gud end at tage selv". Ifølge Guds udvælgelse var velsignelsen virkelig tiltænkt Jakob, og intet menneske ville kunne have hindret ham i at få den, men Jakob kunne ikke vente, han måtte handle selv og sammen med sin mor opbyde al sin snuhed og sine overtalelsesevner for at sikre sig den. Og så måtte Jakob begive sig på flugt. For Esau blev vred, og hans vrede betød i lang, lang tid død for Jakob.

Svaghed og gudsfrygt

Jakob flygter til Paddan-Aram til sin beregnende morbror, Laban. Velsignelsen har han, men det fritager ham ikke for nogle af de tunge følger af hans handling. Herunder de strabadser den indebærer og de mange års slid for sin morbroder, dennes udnyttelse af ham og de store familietragedier på grund af

rivaliseringerne mellem hans koner og deres respektive børn. Men den åndelige tæft og afhængigheden af Gud forlader ham ikke, selv ikke, når han næsten sætter Gud stolen for døren og gør sit fremtidige forhold til ham afhængig af, at Gud er med ham, indfrier sine løfter til ham og fører ham tilbage til landet, han er flygtet fra (1 Mos 28:16-22).

Noget dybt menneskeligt og "kødeligt" blander sig her med hans "åndelighed" og gudsfrygt, og sådan er det for Jakob livet igennem, og sådan, må vi tilføje, er det også ofte med os.

Vi har vore dale og højdepunkter, vore stunder med intenst fællesskab med Gud og dage, hvor vi tænker knapt så meget på ham, måske dårlig nok skænker ham en tanke. Åndelighed er ret forstået ikke noget, vi kan tage kredit for; æren går til Gud, som Jakob også erkender, da han endnu engang ser sig bedraget af Laban: "Hvis ikke min faders Gud, Abrahams Gud og Isaks Rædsel, havde været med mig, havde du nu sendt mig tomhændet bort. Men Gud har set min lidelse og mit slid" (1 Mos 31:5; 42).

Brydekamp med englen

Endnu større kriser venter Jakob forude. Årene er gået, men Esau har ikke glemt sit had (1 Mos 32:7). Og Jakob er bange for Esau, bange for sine koners og sine børns liv, bange for sine hjordes liv. Hans angst driver ham nær til Gud. Det underlige ved historien om brydekampen mellem Herrens engel og Jakob er (1 Mos 32:23-33), at Jakob går fra kampen som sejrende, som en velsignet mand, som en mand i pagt med Gud, en mand med et nyt navn og en fornyet kaldelse.

Patriarkernes velsignelse er hans velsignelse, og folket, som nedstammer fra ham, er velsignet i ham. Han er nu Israel. Han har vundet, alligevel er han en slagen og invalideret mand. Han møder ikke Esau i sin styrke, men i sin svaghed, og ved Guds hjælp og indgriben glemmer Esau for en stund sin vrede.

Esau lægger op til forsoning og forbrødring, men Jakob er klar over, at deres veje må skillles. Forsoning og forbrødring kan der ikke blive tale om. Hver for sig har de fået udstukket en forskellig kurs og et forskelligt mål. Og den kurs og det mål må de forfølge. For i velsignelsen er der også en bestemmelse.

Jakob fik i modsætning til sin far og bed-

stefar en stor familie, men han og hans koner har svært ved at vente på Gud og lade ham frugtbar gøre golde moderliv. Derfor griber man til datidens "tekniske" løsninger, som også Sara og Abraham havde betjent sig af. Der er også rivaliseringer imellem de to søstre; til stadighed ser Lea sig overset og forbigået af sin yngre søster, som var den af dem, der var den egentligt elskede.

Strid og misundelse var der også mellem brødrene, og Jakobs åbenlyse favorisering af Rakels ældste, Josef, er kimen til den senere familietragedie, som dog ved Guds overstyrende nåde efter flere års uafbrudt sorg ender lykkeligt. Men da er Jakob en gammel mand; han er blevet vranten og selvmedlidende; at hans drenge viser ham så megen respekt og egentlig kærlighed kan godt undre.

Da han, efter at have modtaget nyheden om, at Josef levede, og nær var død over det (1 Mos 45:26) opmunret til det også af Gud (1 Mos 46:3-4), kom til Egypten og blev fremstillet for Farao, og denne spurgte ham om hans leveår, svarede han: "Jeg har levet hundrede og tredive år i fremmed land. Få og ulykkelige har mine år været. De når ikke de år, mine fædre levede i fremmed land" (1 Mos 47:9-10).

Årene med deres sorger og byrder synes at have gjort noget ved Jakob. Han er ikke mere den fremfusende, beregnende, initiativrige mand, han engang havde været. Han er både blevet mere afdæmpet, apatisk og melankolsk.

Troen lever i ham

Men troen lever stadig hos ham. Derfor hører han ubestrideligt med til fædrene, og Gud kalder sig da også "Abrahams Gud, Isaks Gud og Jakobs Gud" (2 Mos 3:6).

For ham var det derfor også utænkeligt, at han skulle stedes til hvile i noget andet land end i fædrenes udlændighedsland, det land som efter Guds løfte engang skulle blive hans efterkommeres (1 Mos 47:27-31).

De afsluttende ord i scenen, hvor Jakob overdrager Josef ansvaret for at få ham gravlagt hos sine fædre, siger, at "han bøjede sig i bøn over hovedgærdet på sin seng" (1 Mos 47:31). I Hebræerbrevets hædersgalleri over troens vidner er det de ord, som fastholder erindringen af Jakob. "I tro velsignede Jakob, da han

**Da han lå for døden,
bøjede han sig for
Gud i ærefrygt,
i taknemmelighed,
i tillid og i håb.**

lå for døden, begge Josefs sønner, og han bøjede sig i bøn over grebet på sin stav" (11:21). I 1948 oversættelsen og hos Seidelinerne opfattes Jakobs sidste handling i livet som tilbedelse: "og han bøjede sig i tilbedelse over grebet på sin stav".

Hvad vi end kan sige om Jakob af gode og mindre gode ting, kommer de sidste ord om ham ligesom til at udtrykke essensen af hans liv. da han lå for døden bøjede han sig for Gud i ærefrygt, i taknemmelighed, i tillid og i håb.

Det er altid godt at have kendt mennesker, som blev forbilleder for os, hvor vi kan "betragte udfaldet af deres livsløb og efterligne deres tro" (Heb 13:7). Det er et af formålene med, at Bibelen beretter om menneskers liv, herunder også Jakobs liv.

Ved at betragte dem og efterligne deres tro kan vi blive spirituelle, gudfrygtige og troende mennesker som de. Alt er ikke sagt om Jakob og hans liv i den temmelig pessimistiske karakteristik, han gav af sit liv over for Farao: "Få og ulykkelige har mine år været". Naturligvis er der meget sandt i de ord, også selv om de sandsynligvis er bevidst overdrevne. Men de skal vejes op imod det sidste, vi hører om Jakob, det med, at "han bøjede sig i

tilbedelse over grebet på sin stav".

Bibelens sande tale

Det er godt, at Bibelen ikke ser det som sin opgave at forherlige mennesker, men at den tilstræber at tale sandt og ærligt om dem. Og hvert liv indeholder sine lyse og mørke øjeblikke, sine sejre og sine nederlag, tro og vantro, hvor Guds nåde overskygger alt andet.

Jakobs liv er rigt på disse modpoler. Og dog er den røde tråd i hans liv, at han vandrer med Gud og åbenlyst erkender, at han ikke kan klare livet uden Guds hjælp. At have det sådan er vel essensen af at være en en gudfrygtig og åndeligsindet person.

Jakob fik åbenbaringer af Gud, oplevede stunder, hvor Gud viste sig for ham, som Gud også havde vist sig for Abraham. Disse er naturligvis afgørende elementer i hans liv, som rejser mindesmærker og oaser, han senere kan vende tilbage til. Men sådanne syner gives få; de fleste af os må nøjes med det kendskab, vi får til dem fra Bibelens fortællinger.

Synerne og åbenbaringerne er ikke essensen af Jakobs liv med Gud, af hans spiritualitet. End ikke hans natlige brydekamp med Gud er essensen. Essensen finder vi i hans vandring med Gud ind imellem disse højdepunkter, i alt det, der bærer ham igennem gode som onde dage, herunder også dage fulde af møje og slid, af kiv og spektakler, misundelse og lidenskab, snyd og sorg, had og kærlighed, alt det som får ham til at sige: "Få og ulykkelige har mine år været".

Ud over Hebræerbrevet 11 er der flere steder i Bibelen, som henviser til Jakob, herunder også kommenterer hans liv. Et af de mest bemærkelsesværdige er Hoseas 12:3-7. Med de ord vil vi gerne slutte, for de siger alt det væsentlige, der er at sige om Jakob, herunder også det væsentligste der er at sige om hans spiritualitet:

"I moders liv bedrog han (Jakob) sin bror, i sin manddom kæmpede han med Gud. Han kæmpede med englen og sejrede; han græd og bad om nåde. I Betel fandt Herren ham, dér talte han til os, Jahve, Hærskarers Gud, Jahve er hans navn. Ved din Guds hjælp skal du vende tilbage. Tag vare på troskab og ret, sæt altid håbet til din Gud".

Når kristne påkalder sig mediernes opmærksomhed eller selv søger til medierne, skyldes det som regel spørgsmål, som har med moral og etik at gøre eller hændelser i kirken, som vækker offentlighedens opmærksomhed.

I sidste tilfælde drejer det sig ofte om menigheder eller "sekt", som på en eller anden måde opfører sig ekstremt eller om præster, som fremkommer med exceptionelle udtalelser omkring troen eller manglen på samme, eller om seksuelle skandaler i det kirkelige miljø, herunder misbrugssager.

Ellers lever kirken normalt et meget tilbagetrukket liv, og nyder ikke megen

kristne sag i medierne. Ikke altid fordi vi er dårlige til at kommunikere med omverdenen, men fordi der er en næsten uoverstigelig forståelseskluft mellem den herskende sekulære kultur og vores bibelsk inspirerede kultur. Mere om det senere i artiklen.

Offentlig debat giver kun lidt plads til at præcisere ideer og terminologi, således at vi klart får udtrykt, hvad sagen drejer sig om, og navnlig hvad den ikke drejer sig om, og det lykkes derfor undertiden for medierne at få drejet debatten sådan, at vi kommer til at stå som nogle latterligt småtskårne mennesker med en hyklerisk, bornert, farisæisk og fordømmende livsholdning. Resultatet er, at kristendommen kommer til at stå i et latterligt skær, og at vi, så langt fra at have fremmet Guds ære, som vi så gerne ville, har besudlet og krænket den.

Før vi overhovedet indvilliger i at indgå i en offentlig debat, må vi derfor grundigt have overvejet, hvad vi vil opnå med den, og om vi overhovedet kan føre den, så vi bliver forstået og offentligheden bibragt en klar forståelse af, hvad det kristne standpunkt virkelig er, og hvorfor det er det.

Ånden og den sunde fornuft

Med den voksende sekularisering og med den filosofiske pluralisme (politiske korrekthed) og menneskerettighederne som tidens ukrænkelige dogmer og eneste absolutte værdier er der samtidigt lukket af for andre forståelsesrammer.

Det lyder vanvittigt at påstå noget sådant, og det er også i alleryderste grad selvmodsigende, og vore modstandere vil ikke kunne indse, at det, de påstår om os, praktiserer de selv, bare i en mere absolutistisk og undertrykkende grad end kirken har gjort det de sidste 250-300 år.

Kirken har tværtimod bevæget sig i den modsatte retning og har for at begå sig i tiden mere og mere relativiseret troen - også mere end godt er. Det moderne nyhedenske samfund har bestemt en tro, det er bare ikke den kristne tro.

Jesus sagde ved en bestemt lejlighed, at "denne verdens børn handler langt klogere over for deres egne end lysets børn gør" (Luk 16:8). Ganske vist mente han det ikke som et generelt udsagn, men noget generelt kan måske udledes af det. I en anden sammenhæng sagde Jesus også til sine disciple, at "han sendte

Den kristne og den offentlige debat

offentlig bevågenhed. Islams meget synlige tilstedeværelse i det vestlige samfund i dag har dog bevirket, at der generelt er blevet mere fokus på religion, hvilket imidlertid langt fra altid set med kristne øjne er nogen god ting.

Men ellers har det været sager omkring skabelse kontra udvikling, om troen kontra videnskab, om Bibelen og om kvindefrigørelse, om prævention og abort, om pornografiens frigivelse og nu om homoseksuelles og lesbiskes rettigheder, som har kaldt kristne frem på arenaen og dermed for en tid vakt mediernes interesse for os.

Ingen tid til uddybning

Generelt må vi dog erkende, at vi ikke er særlig gode til at tale vor, dvs. den

dem ud som får blandt ulve. Vær derfor snilde som slanger og enfoldige som duer" (Matt 10:16).

Det er rigtigt, at "ingen anden end Guds Ånd ved, hvad der bor i Gud" (1 Kor 2:11), og at det kun er "med de ord, som Ånden har lært os," at "det åndelige" kan tolkes "for åndelige mennesker" (1 Kor 2:13). Det betyder imidlertid ikke, at den menneskelige forstand eller den sunde fornuft er sat ud af spillet.

Helligånden arbejder også gennem vor forstand, og det forhold behøver nødvendigvis ikke at begrænses til kundskab om troen, men kan også i kraft af Forsynet eller det, vi kalder "den almindelige nåde", udstrækkes til kundskab om hvordan vi skal leve, så det behager Gud og gavner vor næste. Alt det lægger Det Gamle Testamente sædvanligvis i ordet "visdom", der begynder i "Herrens frygt", det samme som Det Nye Testamente bl.a. også mener med "formaning".

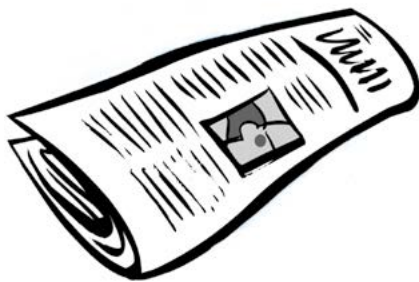
Bibelordet er ikke alene nyttigt til at gøre os vis til frelse, men også "til vejledning og til opdragelse i retfærdighed, så at det menneske, som hører Gud til, kan blive fuldvoksen, udrustet til al god gerning" (2 Tim 3:15-17).

Det menneske, som frygter Gud, stiller sig under Guds ords myndighed og finder i det ord vejledning og visdom med hensyn til, hvordan han eller hun skal leve. Han eller hun vil frygte for at stå Gud imod, at synde mod ham, eller at ophøje sin egen følelse af, hvad der er godt og ondt, over hvad Guds ord direkte siger.

For det gudfrygtige menneske kan en fremkaldt abort generelt aldrig blive en udvej til at undgå svangerskab og fødsel, hun (og han) vil kunne gå ind for, fordi det krænker Skaberens suverænitet over livet. Det er kun Ham, der giver liv og tager liv. Tilsvarende vil den gudfrygtige føle i forhold til eutanasi.

Den gudfrygtige vil også vige tilbage for at bryde sine løfter, herunder ikke mindst sit løfte om troskab i forbindelse med indgåelse af ægteskab. Alt det, Gud i sit ord siger om ægteskabet, ikke mindst det Jesus siger, vil veje tungere end lysten til at gøre et ægteskab forbi.

Ses det alligvevel som den sidste eneste udvej vil det være med sænket hovede, at det sker. Tilsvarende vil det gudfrygtige menneske, selv om nogle af dem i sin natur måske føler sig tiltrukket af sit

Gudsfrygt kan læres, men er også et valg og et forsæt, en viljessag, såvel som en gave skænket af Gud.

eget køn, afstå fra at indgå i et homoseksuel eller lesbisk forhold, alene fordi det strider mod det, Gud i sin visdom og godhed har lagt i skabelsesordenen.

Og sådan med alle de andre ting i livet, alle de andre valg, vi mennesker står med, hvor det står mellem at vælge det gode og vrage det onde, "det gode" og "det onde" ikke forstået ud fra, hvad vi kalder eller føler som godt og ondt, men ud fra hvad Gud kalder godt og kalder ondt.

Gudsfrygt - valg og gave

Gudsfrygt kan læres, men er også et valg og et forsæt, en viljessag, såvel som en gave skænket af Gud. I flere af Salmerne, ikke mindst i Salme 1 og 119 ser vi, hvordan salmisten sætter sig for at følge Herrens vejledning og holde sig til den og elske den over alt andet. Det er også det, faderen i Ordsprogenes Bog formaner og opmuntrer sin søn til at gøre.

For det gudfrygtige menneske, det troende menneske, det kristne menneske er det gudfrygtige liv ikke et optimum, en valgfri ting, noget man kan vælge til eller vælge fra og noget man i enhver tænkelig situation nu overvejer, om man skal følge eller ikke følge. Og det kan godt være, at andre ser det som indskrænkende, men for os er det befrielse og frihed på samme tid.

De fleste gange er der talrige åndelige og gode grunde til, at kristen etik er som

den er, at kristen handlemåde er som den fremstilles og udlægges i Bibelen. Ind imellem forekommer den måske også vilkårlig og insisterende.

Altid har den evigheden og Guds natur og herlighed for øje, og det er ikke altid nemt for os endelighedens børn at forstå den større dybde af godhed, skønhed og visdom, der er i Guds vilje. Derfor er der nogle gange, hvor vi må lyde uden at forstå.

Alt dette burde stå rimelig klart i den kristnes bevidsthed, men desværre er det heller ikke for kristne så selvfølgeligt mere, som det engang har været.

Det kan naturligvis ikke være lige så klart i ikke-kristnes bevidsthed, selvom der stadigvæk (og gudskelov for det) er mange mennesker, som skønt de ikke er bekendende kristne, alligvel har disse værdier eller nogle af dem mere eller mindre indskrevet i deres bevidsthed.

Der er bestemt også et oprør imod samme værdier, en uforsonlig åndskamp. Og den vil sandsynligvis tage til med tiden, og på forhånd synes det som, at vi kristne har trukket det korteste strå.

Selvfolgeligt så vi helst, at alle folk blev som vi (se ApG 26:29), dvs. kristne, men realistisk må vi erkende, at sådan er det ikke, for "troen er ikke alles" (2 Thes 3:2). Skulle vi kun have samkvem med dem, som er helligede, og er vore brødre og søstre i Kristus, og ikke "med denne verdens utugtige, griske, røvere og afgudsdyrkere," siger Paulus, "så måtte vi forlade denne verden" (1 Kor 5:10 ff.). "Dem udenfor" er det "ikke vores sag at dømme" (1 Kor 5:12).

Vi må ikke lade som om eller opføre os som om, at Guds rige allerede er kommet, og vi allerede er "konger med Kristus" (1 Kor 4:8 ff.). Det hører med til den slags overrealiseret eskatologi, som der var så meget af i Korinth, og som Paulus ikke havde noget til overs for. Desværre må vi sige, at denne overrealiserede eskatologi har præget en stor del af vor civilisations kirkehistorie. Mange kristne har svært ved erkende, at sådan er det ikke mere.

"Gud, konge og fædreland" er måske stadig et ideal for et enkelt borgerligt parti eller nogen i det parti, men som praktisk og gennemførlig politik er det for længst fortrængt af pluralismen, sekularismen, flertalsstyret og demokratismen.

Som kristne borgere er vi på mange måder dybt taknemmelige for samfundet, for det opfylder en mængde af vore

behov for ordnede forhold. Gode veje og trafikforbindelser, gode skoler, beskyttelse mod overgreb, gode sygehuse, lægebehandling og ældreforsorg.

På andre områder føler vi også en dyb sorg over samfundet og flere af de love, der er blevet vedtaget. Om disse love føler mange af os, at de snarere er "ulykkeslove", som på sigt nedkalder Guds vrede (Ef 2:3; Kol 3:6).

Det gælder f.eks. loven om fri abort, om frasortering af børn med risiko for at blive født med genetiske defekter, om homofiles og lesbiskes ret til registreret partnerskab, om disses ret til kunstig insemination med henblik på, at de sammen kan blive forældre, og loven, som frigav pornografien, og som har medført, at sex nu kan udstilles overalt i det offentlige rum.

Alligevel er vi nødt til at være realistiske og erkende (og Det Nye Testamente støtter os i dette), at vores tid endnu ikke er inde. Den venter den dag, Herren Jesus Kristus kommer igen i synlig herlighed, og "Gud og Lammet tiltræder deres kongedømme" og "frelsen og magten og Riget bliver vor Guds og herredømmet hans salvedes" (Åb 11:15; 12:10). Og da slipper intet ondt ind i byen, ligesom sygdom, skrig, død, pine og sorg ikke gør det (Åb 21:3-8; 27; 22:15).

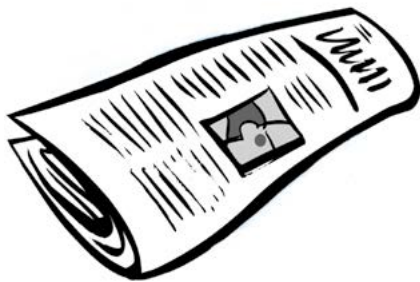
Universelt budskab

Vores ansvar som kristne og som kirke overfor verden er først og fremmest at bringe den budskabet om forligelsen gennem forsoningen på korset, budskabet om Guds nåde og tilgivelse ved troen på Jesus Kristus, Guds offerlam, som bar alverdens synd (Joh 1:29).

Vores budskab til verden er universelt og ubundet af tid, etnicitet, kultur, social lagdeling og uden hensyn til, hvordan vi end måtte gradbøje synden, budskabet om, at "Kristus Jesus er kommet til verden for at frelse syndere", og at "Gud elskede verden så højt, at han gav sin Søn den enbårne, for at hver den, som tror på ham, ikke skal fortabes, men have evigt liv".

Intet må vi lade komme imellem, som svækker dette budskab i forhold til noget menneske, uanset hvor meget vi synes, at de handler forkert.

Gud forlanger ikke moralsk forbedring af os, før han vil tage imod os. Han tager imod os som vi er, også som

Vores budskab til verden er universelt og ubundet af tid, etnicitet, kultur, social lagdeling

"utugtige, tyve, afgudsdyrkere, griske, ægteskabsbrydere, mænd der ligger i med mænd, spottere, røvere og drukkenbolte" (1 Kor 6:9-11). For alle disse synder og mange flere kan vi blive "vasket rene, blive helliget, gjort retfærdige ved Herren Jesu Kristi navn og ved vor Guds Ånd".

Men når vi har taget imod Guds nåde og tilgivelsen ved vor Herre Jesus Kristus, så betyder det også, at vi bliver "omvendt", hvad ganske enkelt betyder, at "vende om til Gud fra afguderne for at tjene den levende og sande Gud og fra himlene at vente hans Søn, som han oprejste fra de døde, Jesus, der frier os fra den kommende vrede" (1 Thes 1:9-10).

At være indenfor eller udenfor Guds rige er den afgørende ting. Indenfor er Helligåndens liv og og fornyende og omskabende kraft til stede, her er Guds ords vejledning og tilrettevisning, og her er menighedens fællesskab, opmuntring, formaning og hjælp.

Det skal vi som kristne samle os om og fokusere på. Overfor verden har vi som sagt den primære opgave at vidne om Guds nådes evangelium. En anden af vores vigtige opgaver i forhold til verden er at bede for den og for alle mennesker. Nogle gange kalder Gud os måske også til at advare verden.

Men at dømme og fordømme er ikke vores opgave. Heller ikke at prøve på at tvinge verden til implementere Guds riges love som samfundets love. I en falden og syndende verden er megen lovgivning i bedste fald et forsøg på at dæmme op for

de værste sider af menneskers misbrug af andre. Pragmatisme er en nødvendig del af det politiske håndværk, og man må give og tage. Valget er ofte ikke mellem noget godt eller ondt, men om det relativt bedste eller det relativt mindst onde. Menneskers faktiske adfærd er altid noget, man må tage alvorligt i politik.

Kristne, der går ind i politik, vil ofte være i et svært dilemma mht. til den faktiske virkelighed og hans og hendes tro og kristne idealer. Idealt set ud fra Guds riges horisont er f.eks. homoseksuel praksis (men ikke homoseksuel tilbøjelighed eller orientering) synd, fordi den strider mod Guds vilje i skabelsesordenen og i hans indstiftelse af ægteskabet, som altid er mellem en mand og en kvinde.

Men set fra samfundets side er det vigtigt at værne om det enkelte menneskes værdi og rettigheder og at drage omsorg for, at disse ikke kompromitteres eller på nogen måde undertrykkes. Det er det grundlag, lovgivningen har som sit givne udgangspunkt. Og i og med, at grundsætningen nu er det enkelte menneskes ubetingede frihedsrettighed over sig selv, så bliver det nærmest umuligt i et moderne samfund på nogen måder at indskrænke denne frihed. (At man så gør det på områder som f.eks. rygepolitik er et af paradokserne i situationen).

Kristne politikere vil være bundet af deres samvittighed overfor Gud og bundet til at respektere hans orden. Deraf dilemmaet, men det rækker som regel ikke til at ændre samfundet. Og forsøger vi at gøre det med magtmidler som f.eks. det at have adgang til medierne, så er dilemmaet, at vi meget nemt risikerer at kompromittere evangeliet, dels fordi medierne har sin egen dagsorden og fordi forståelseskløften mellem os og tidens tanker er så dyb, at der først må bygges bro over den, hvis vores holdning bare skal blive forstået nogenlunde rigtigt.

Vi vil altid skyldte det konkrete menneske, herunder også de homoseksuelle at vise det Kristi kærlighed. Det betyder ikke nødvendigvis at anerkende dets handlen, men kærlighedens ansvar slipper vi aldrig fra, hvis vi vil følge Jesus. Og det er, når det kommer til stykket måske også den største udfordring for os, og ikke så meget den, at vi ofte taber i den offentlige debat.

Hvorfor flagede man ikke på halv på Buckingham Palace, da prinsesse Diana døde? Hvorfor var der ikke andet end en lammende tavshed fra den royale familie, mens den britiske nation - ja, verden, sørgede over Dianas tragiske og alt for tidlige død i en bilulykke i Paris? Hvorfor rejste dronning Elizabeth ikke til London, hvor folk strømmede til for at vise medfølelse?

The Queen giver et afrundet svar på disse spørgsmål ved at tage os ind i de kongelige gemakker i dagene efter Dianas død. Instruktøren Stephen Frears er ikke ude i et letkøbt karaktermord på dronningen, men giver os et afbalanceret portræt af en dame, der på nogle få dage vågner op til en ny verden, hvor kongehuset for alvor er faldet i unåde, og hvor afstanden til det folk, hun repræsenterer, synes uendelig stor.

For dronning Elizabeth var Diana en skamplet. Hun ville ikke stiltiende acceptere prins Charles' affære. Det, der skulle holdes indenfor slottets mure, udbasunerede hun. Hun mængede sig med playboys og tvivlsomme berømtheder og kastede skam over kongehuset. Og da Diana ikke længere var en del af familien, fulgte dronningen "bare" protokollen til punkt og prikke ved hendes død.

Men folket så det som en kold skulder. For folket var Diana ofret i et grimt royalt rænkespil, hvor der blev set gennem fingrene med synderen Charles. Diana repræsenterede noget af dem selv, en almindelig pige, der blev inviteret indenfor

i paladset, og nu uretfærdigt frosset ude.

Tradition og fornyelse

I dronningens fravær ser folket i stedet hen til den nyvalgte premierminister Tony Blair for trøst. Han døber Diana som "folkets prinsesse" og formår at forene nationen i dens sorg. Blair bliver også personen, som må ile til Ballmore Castle og bygge bro til folket.

Det penible forhold mellem Tony Blair og dronningen er filmens kerne, og repræsenterer forholdet mellem tradition og fornyelse, mellem de indgroede sæder og behovet for forandring.

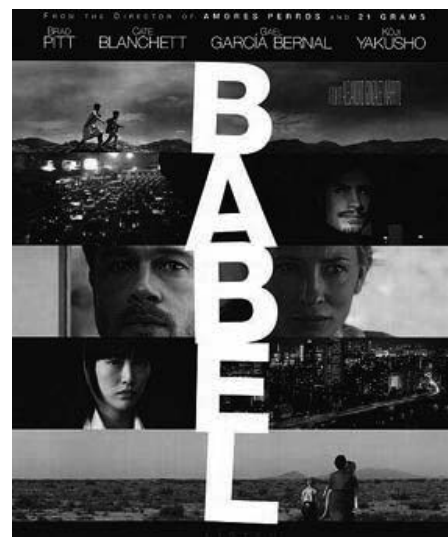
Dronningen er kransekagefiguren - uden reel magt, blot et symbol, som synes at have mistet sin betydning. Men Blair ved godt, at symboler også kan være nyttige, især i krisesituationer, hvor folk ser hen til symbolerne for trøst og vejledning. Derfor prøver han at få dronningen til at indse, at hun må komme folket i møde og begynde at indføre et mere moderne kongehus, som briterne kan relatere til.

Det er nemt at afvise kongefamilien i starten af filmen. Både dronningens mand, den iltre og stokkonservative prins Philip, og den ynkelige prins Charles. Men som filmen skrider frem kastes der nyt lys på dronningens valg. Hun er overbevist om, at hun handler i folkets bedste interesser ved nærmest blindt at bevare traditionerne. At hun ved at overholde dekorum, ved at vise stoisk ro og tilbageholdenhed repræsenterer selve den britiske folkesjæl på bedste vis.

At folkesjælen er en anden må dronningen sande - især under begravelsen, hvor folk både udenfor kirken og indenfor upassende og i trods begynder at klappe efter en lovtale om Diana. Her falder nådens lys et kort øjeblik på dronning Elizabeth, idet hun i stedet fjerner en tåre fra kinden og dermed peger på begivenhedens alvor.

The Queen er en meget vellykket film med en bragende god Helen Mirren i hovedrollen. Med præcist afmålte følelser fremstiller hun en viljestærk dronning, der alligevel under overfladen er ved at krakelere. Også Michael Sheen, der spiller Blair, er fremragende.

Carsten Thomsen

Filmens titel henviser til be retningen i 1. Mosebog, hvor Gud forvirrede sproget blandt menneskene for på den måde at sprede folkene på jorden og hindre deres fælles mål, at bygge et tårn, som nåede op til himlen. Målet var "at skabe sig et navn" og dermed eliminere behovet for Gud.

Konsekvenserne føles endnu. I den globale landsby, hvor internet, satellitter og tv forbinder verdenen, så er mennesket mere ensomt og fragmenteret i forholdet til medmennesket end nogensinde.

Babel falder ind i rækken af film som *Magnolia* og *Crash*, som fortæller forskellige små separate historier, der griber ind i hinanden. Her breder historien sig dog ud til at omfatte tre verdensdele. Vi er i Japan, Marokko, USA og Mexico. Et enkelt skud fra et jagtgevær får afgørende betydning for alle i filmen. Skuddet af-fyres af en dreng, der sammen med sin bror er ude for at passe får i bjergene i Nordafrika.

Kuglen rammer en amerikansk kvinde, der sammen med sin mand er på ferie. Ægteparret har taget en char-terjse til Marokko for at komme væk fra en tragisk hændelse i familien - men turistreisen til Marokko kan ikke læge ar på sjælen. Deres ferie bliver i stedet en kamp på liv og død.

I USA følger vi samtidig parrets to børn, der passes af en mexikansk barne-pige. Hun tager børnene med til sin søns bryllup i Mexico, en rejse, der ikke bliver uproblematisk.

Filmens fjerde og vel nok stærkeste fortælling handler om en ensom, døv-stum japansk piges desperate forsøg

på at finde nogen at relatere til. Men i hendes flygtige bekendtskaber er der kun tomhed, og hun griber fat i det, som flere unge i dag desværre ser som en let udvej til opmærksomhed. Hun udstiller sin nøgenhed over for en mand, der blot ønsker at hjælpe hende. (Her kunne en mere subtil og nænsom kameraføring have opnået samme virkning, uden at stille den unge pige til skue for os. Men det er trenden i mange film i dag).

At forklare disse små tråde yder ikke filmen retfærdighed. Det er måden, fortællingerne er filmet på, der er speciel - der er en særlig stemning i filmen, og man suges ind i dens univers.

Guds fravær

Som i filmene *Magnolia* og *Crash* er det en mørk fortælling om menneskets fortvivlede situation under solen. Denne film er ikke for alle - og mange vil sikkert ikke finde den særligt underholdende, nærmere deprimerende - men personligt blev jeg grebet.

Den mexikanske instruktør Alejandro González Iñárritu siger i et interview med Christianity Today:

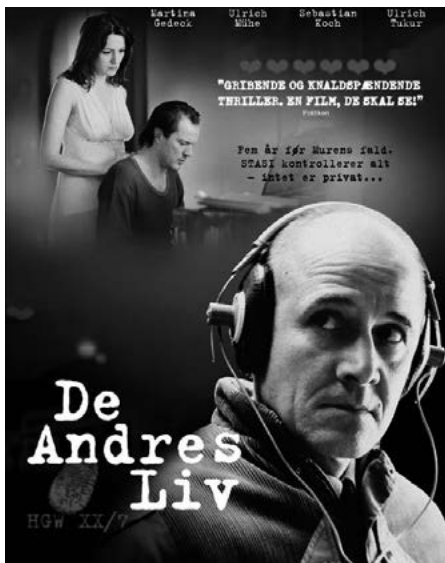
- For mig handler Babel om mennesker, der er efterladt alene med hinanden. Der er et fravær af Gud. På en måde har vi måttet prøve at takle konsekvenserne af vores egen grådighed, vor egen selvished. Vi straffer os selv med den måde, vi handler over for andre. Gud har gjort det klart, hvad vi behøver at gøre, men vi følger ikke reglerne. Denne film viser klart, at mennesket prøver at overleve, ensomt, uden Gud.

På et tidspunkt i en af de primitive lerbaser i Marokkos bjerge beder en muslim - og den amerikanske mand (Brad Pitt) ser på med et tomt blik, som om han er forbløffet over, at der stadig findes mennesker, der kan finde på at hidkalde de højere magter.

Der er nok af lidelser i Babel. De kulturelle og sproglige forviklinger er mange - og vi har tydeligvis i vor globale landsby ikke lært at overvinde dem. Vi sårer hinanden med ord og handlinger, har svært ved at række hånden ud til hjælp - og familier splittes. Filmen ender med nogle få scener med et vist håb - men peger ikke på nogen løsning på dette almenmenneskelige problem.

Den eneste, der kan give en splittet menneskehed håb er Jesus Kristus, Han,

der i sandhed har overvundet kulturelle barrierer og talt i et universelt sprog. Han, der med sin grænseløse kærlighed gav sig selv for at løskøbe mennesker til Gud - "af alle stammer og tungemål, folk og folkeslag". (Åb. 5:9).

V i er i Østberlin. Året er 1984. Glasnost og murens fald synes endnu langt væk. Det statslige sikkerhedspoliti er overalt og privatlivets fred en by i Rusland. I *De Andres Liv* følger vi en af Stasis utallige overvågninger på nært hold. Stasi-agenten Wiesler får til opgave at finde noget smuds på dramatikeren Georg Dreyman, der lever sammen med skuespillerinden Christa-Maria Sieland. Hvad agenten ikke ved er, at kulturministeren har et forhold til skuespillerinden - og overvågningen er et påskud til at få sat Dreyman ud af spillet.

Med sine spioner og intriger fik kong David fjernet Urias, så han kunne erobre Batseba. I *De Andres Liv* skal Dreyman ryddes af vejen, så den indtagende skuespillerinde er fri på markedet.

I magtens korridorer skal de fordækte ordrer dog udføres af mennesker, som hver især må gøre op med sig selv, om de vil være med i spillet. Sådan en er Wiesler. En af statens grå mus, der metodisk går i gang med aflytningen af Dreymans lejlighed. Men da han finder ud af de kyniske motiver bag aflytningen, trænger der både medfølelse og medlidenhed ind bag hans Stasi-panser.

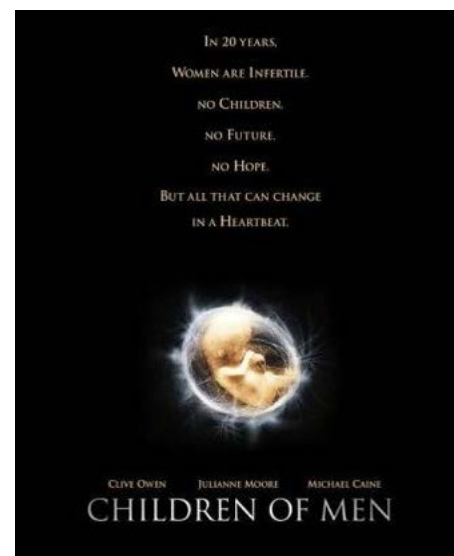
Det afgørende valg

Det er udgangspunktet for en intelligent politisk thriller og et alsidigt psykologisk

studium af mennesker, der hver især pludselig står over for nogle afgørende moralske valg. Afgørelser, der ændrer deres liv for altid. Beslutninger, der vil definere dem som mennesker i et umenneskeligt samfund. Bukker de under og lader sig rive med af de onde kræfter, eller finder de modet til at stå imod?

Hver især vil livet præsentere os for valg, nogle gange små beslutninger, andre gange store valg, der afgør den retning vore liv tager, og de mennesker, vi bliver. Salme 1 beskriver de to retninger, som da står åbne. Er vi som et træ, plantet ved bækken, hvor vi finder næring og vejledning i Guds ord og vilje, eller blæses vi bort af vinden, fordi vi lyttede til den ugudeliges stemme?

Filmen varer to og en halv time, men føles ikke et minut for lang. Slutningen er så perfekt og føles så rigtig, at man fryder sig længe efter.

Children of Men er en aktuell kommentar til vores serie om genteknologi. Det er en dystopisk skildring af en fremtidig verden, år 2021, hvor mennesket har mistet sin forplantningsevne. Det er 25 år siden, at det officielt sidst registrerede barn blev født, og England er blevet til en politistat.

Filmen er meget løst inspireret af romanen af samme navn af den katolske forfatter P. J. James - mest kendt som en fremragende kriminalforfatter. Selvom romanen ikke er særlig vellykket som spændingsroman - ret kedelig faktisk - så er dens kristne vision og samfundskritik rammende. P. D. James forestiller sig, hvordan mennesket ville reagere, hvis verden langsomt døde ud, uden at

videnskaben ville kunne redde os.

I dette samfund er folk befriet fra ansvar med at opdrage børn - og staten har indført en slags national eutanasi for de ældre, kaldet Udfrielsen - mens de kriminelle bliver dømt til evig forvisning på en øde ø uden mulighed for flugt. Her bliver "samfundskritikerne" også sendt hen.

Trods den større "frihed" er folk ikke blevet lykkeligere, men snarere apatiske. De har mistet lysten til sex, selvmordsraten er stigende, skolerne lukker, biblioteker og museer forfalder og kirken følger blot tidsånden og har tømt evangeliet for indhold, eller udnytter det til at få rigdom og magt.

Uden håb om at skabe et bedre samfund for den næste generation, syntes folk uden interesse i retfærdighed, i barmhjertighed eller demokrati.

Romanen følger en gruppe oprørere, som nægter at indordne sig. Og så sker miraklet...en kristen kvinde, som er med i oprørsgruppen, bliver gravid. Da

diktatoren får nys om det og ønsker at få fingre i dette verdens nye håb, flygter hun ud i skoven, godt hjulpet af hovedpersonen, en historiker kaldet Theo.

P. D. James roman er kritisk over for vort samfund, som hylder videnskaben som en gud - og at vi i videnskabens navn dræber ufødte, indfører eutanasi og dermed fornægter det dyrebare liv, som er skabt af Gud. Vi er ikke ultimativt herrer over livet og døden - det er Gud. Og menneskets eneste håb ligger i dette nyfødte barn, som hovedpersonen til sidst i bogen gør korsets tegn over - og forfatterinden peger dermed tilbage på Jesus-barnet, som en redning mod denne dødens kultur.

Mere action - færre ideer

Filmen *Children of Men* standser ikke op for at dvæle særligt meget ved disse moralske ideer. I stedet er det blevet til en mørk og barsk science-fiction-fortælling med en hel del rå action. London har

vel aldrig set mere deprimerende ud. Her er der ingen, som råber til Himlen, men i stedet er håbet, at moderen og barnet - med Theos hjælp - kan nå ud til en gruppe hemmelige forskere, der kan finde nøglen til menneskets ufrugtbarhed - altså håbet på, at alene den menneskelige opfindsomhed kan redde denne døende jord.

Lige efter juletiden kan man alligevel ikke helt undgå at tænke på de bibelske referencer. Kristus - verdens ultimative håb - blev født på flugt, midt blandt fjender.

En stærk scene i filmen minder os om det. Midt i en krigs-sekvens hører soldater og oprørere babyen græde i en bygning, og alle holder op med at skyde og står lamslået og i ærefrygt over denne lyd, som de ikke har hørt i 25 år. Ærefrygten er dog kortvarig. Da moderen med barnet er kommet ud af bygningen og i sikkerhed, begynder skyderiet med fornyet styrke.

Carsten Thomsen

DEN KRISTNE OG BØN (6)

Bøn som Syndsforladelse

Af Louis Nielsen

I Bibelen har vi flere bønner, som er syndsbeholdelse. Vi finder dem i Salmernes Bog, i Mosebøgerne, hos profeterne og i de historiske bøger og i Det nye Testamente, f.eks. i lignelsen om Den fortabte Søn.

I Herrens bøn eller "Fadervor" lærer Jesus os at bede "Og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere". Første Johannes Brev gør det også klart for os, at ideelt set synder den kristne ikke, da han er født af Gud, men realistisk set er det en illusion at tro, at vi kan leve uden synd, og at vi derfor har behov for både at bekende vore synder og få tilgivelse og blive rensede. Og at der er sørget for disse ting hos Gud.

Tilgivelse vil, så længe vi ikke er i

Himlen, være et af vore presserende behov, og her taler vi både om Guds og menneskers. I menigheden vil der også være et latent behov for at "bekende synderne for hinanden" og få vished om tilgivelse, som Jakobs formaninger i kapitel 5 vers 13-18 af hans brev minder os om. Nogen sygdom hos os har sin årsag i synd (se også 1 Kor 11: 27-32), derfor er det også naturligt for Jakob at knytte helbredelse til bekendelse af synderne og til tilgivelse.

Umiddelbart viger vi tilbage fra at bekende vor synd både overfor Gud og for mennesker. Det føles ydmygende og uendelig flovt og er i vor kultur og vor tid en særdeles grænseoverskridende ting. Alle andre tabuer, selv de mest bastante og de, som er knyttet til de mest intime ting i menneskelivet, er brudt ned.

Syndserkendelsen og syndsbe- kendelsen derimod er næsten udryddet fra vores bevidsthedsliv; i hvert fald til- lader vi den sjældent at komme op til overfladen. Når den så endelig gør det, for fortrænge den helt formår vi ikke, bliver den måske eksplosiv og destruktiv, udarter til den bedrøvelse “ i verdens forstand”, som Paulus siger, der “virker død” (2 Kor 7:10).

Afhængigheden af Gud

Jesus lader os i sin discipelbøn forstå, at vi mennesker ufravigeligt og altid har tre behov, som vi kontinuerligt og altid må bringe til Gud i bøn: behovet for dagligt brød, behovet for at få tilgivelse og behovet for at bede Gud bevare os fra fristelser og hjælpe os igennem dem. Alle tre bønner udtrykker den store af- hængighed, vi står i i forhold til Gud, vor himmelske Fader.

Meget i tiden modvirker, at vi skulle bekende vore synder. Tidligere gjorde forældre meget ud af at lære deres børn at sige “omforladelse”. I dag er det næsten omvendt; nu lærer vi, at vi altid har ret, at de andre er “nogle dumme svin”, og at andre bare har at forføje sig, når vi er i nærheden. I dag er synd blevet “psykolo- giseret” til ikke mere at være synd.

Men synden og bevistheden om synd lader sig ikke fortrænge. Synden vil al- tid finde os. Altid står den optegnet et eller andet sted. De første fortællinger i Bibelen minder os om det.

Vi bør derfor være uendelig taknem- melige for, at Gud i sin barmhjertighed, nåde og retfærdighed har åbnet os en vej til tilgivelse, til forsoning og forligelse, til lægedom og fred. Den vej er banet og åb- net af Gud selv, og den går gennem Jesu forsonings- og forligelsesdød på korset.

Fuld og hel tilgivelse

Synden kan blive fuldstændig rensed bort og slettet i Guds ihukommelse for aldrig at blive tilregnet os. Det er det vidunder- lige i Bibelens budskab om tilgivelse.

Tilgivelsen er fuld og hel, ikke mod- stræbende og halv men med rund hånd. Gud ønsker virkelig at tilgive os vor synd, vor skyld og vore overtrædelser. Men ikke på den lette måde, hvor han og vi lader som om, at det ikke betyder noget, men på den dyre måde, hvor det hele ligger åbent, uden undskyldning,

**Men synden og
bevistheden om
synd lader sig
ikke fortrænge.
Synden vil altid
finde os.
Altid står den
optegnet et eller
andet sted.**

hvor det alt sammen er åbent for Gud og for vor egen samvittighed.

Hvor vi virkelig er “gået i rette med hinanden”, Gud og vi, synderne erkendt for hvad de er, “skarlagentrøde” og “røde som purpur”, råbende mod himlen, anklagende os og fordømmende os, men nu tilgivet, rensed bort, glemt, og vi i- ført rene klæder, skinnende rene klæder, hvormed vi kan komme til Gud og stå for hans ansigt (se Es 1:18; Sl 51:9; Zak 3:3-5; Ef 2:1-10; Heb 9:14; 10:19-22; 1 Joh 1:7-10; Åb 19:8). Der er virkelig og evig lægedom i Jesu sår (Es 53:5).

Syndsforgiveness og tilgivelse fungerer ikke automatisk, og der findes ingen genvej til tilgivelsen. Den må bedes om, den må modtages, vi må række ud efter den. Og vi må gå i os selv, før vi er rede til det. Og det kan være pinligt og er pinligt for mange af os. Der prikkes ved vor stolthed og vort selvimage. Det smager som en kapitulation, en læggen våbene ned. Gud er en tilgivende Gud, men det er ikke hans “metier” at tilgive. Tilgivelse forbliver altid en nådessag, ikke en selvfølge.

Gud ønsker ikke at ydmyge os, og han ønsker ikke, at vi skal være krybende for

ham. Tværtimod rejser han os op. Men vi kan næppe opleve Gud uden at få en fornemmelse af hans hellighed og majestæt; derfor vil det ikke være unaturligt, hvis vi kommer “bævende”, at vi bøjer os til jorden og helst vil have, at han vendte sit blik bort fra os og lod os alene.

At vi ligesom den blodsottige kvinde kommer bævende eller som Peter siger: “Gå bort fra mig Herre; jeg er en syndig mand”. Det underfulde er, at han ikke følger denne opfordring, men bliver hos os, og kalder os.

At få lov til at bekende sin synd for Herren er en nådesag, en gave fra Gud, noget vi bør være ham inderligt taknem- melig for. Det åbner op for lægedom og liv, og for glæde, virkelig glæde:

“Min synd”, siger David, “bekendte jeg for dig, og jeg skjulte ikke min skyld. Jeg sagde: Jeg vil bekende mine over- trædelser for Herren, og du tilgav mig min syndeskyld” (Sl 32: 5).

Vigtigt aspekt af bønnen

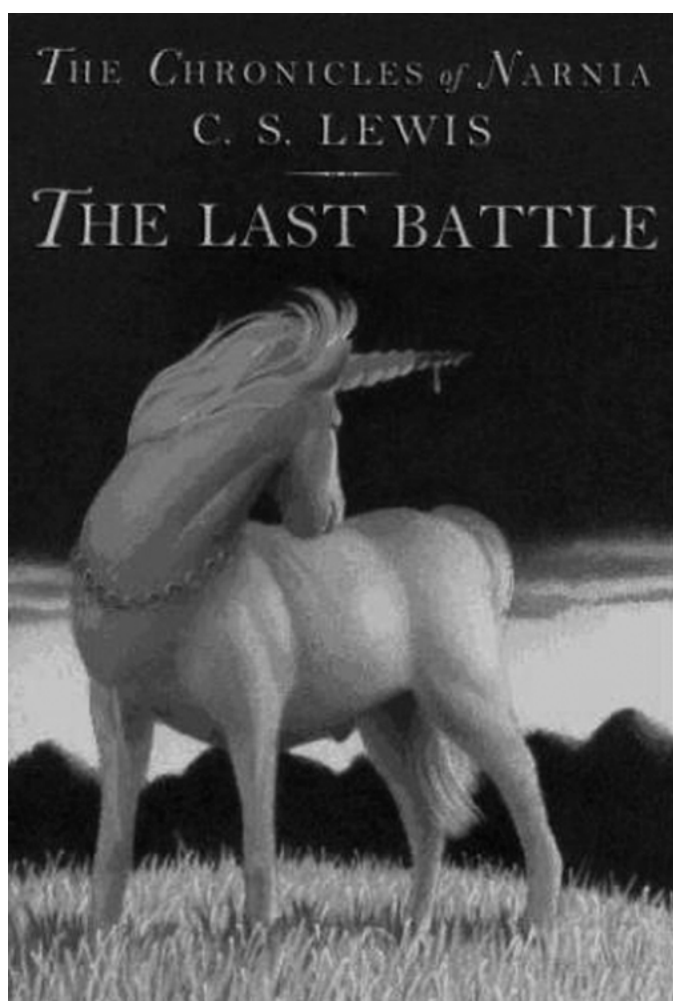
Bekendelsens vej har vi utvivlsomt nødig at genopdage, dette med, at det “at skjule sine overtrædelser går ikke godt, men at bekende dem og holde op med dem leder til barmhjertighed” (Ordsp 28:13).

Også det med at bekende sine synder for hinanden og få lægedom for dem, er utvivlsomt noget, som vi trænger til at genopdage i menigheden, og det ville være med til at revitalisere både vort in- dividuelle kristenliv og menighedens liv.

Et vigtigt aspekt af bønnens liv, af det spirituelle liv eller åndsfulde liv, både individuelt og sammen med Guds folk, er syndsbe kendelsens bøn.

Må vi lære den til Guds ære, til vort evige gavn, til fornyelse af Guds menighed og Guds sag i verden, til forvandling og forandring af os selv og andre.

Den Sande Aslan

Louis Nielsens kommentar til kapitel 5

“Hvordan kongen fik hjælp” i C. S. Lewis’

Narnia-bog “Det Sidste Slag”

N A R N I A

Det Sidste Slag - del 4

Sidste kapitel sluttede med, at kong Tirian i sin nød og kvide råbte til Aslan om selv at komme eller i det mindste “sende nogle hjælpere fra den anden verden”.

Og næppe har han råbt på disse hjælpere, før han drømmer (“hvis det da var en drøm”), at han er i et oplyst værelse, hvor der sidder syv mennesker omkring et bord.

Hvem de er, får vi først senere at vide, men to af dem, nemlig de yngste, som viser sig at være Eustace Scrubb, som vi tidligere har mødt i “Morgenvandrerens rejse” og i “Sølvstolen” og Jill Pole, som også var med i “Sølvstolen”, møder vi nu.

Narnia-tid og vor tid

De undskylder, at de har været så længe undervejs (næsten en uge), medens det for Tirian kun er 10 minutter siden, han så dem i sin drøm.

“Det sædvanlige vrøvl med tiden igen, Pole”, konstaterer Eustace tørt. For længst har vi vænnet os til, at Narnia-tid er en helt anderledes, og helt anderledes langsom tid end klokketid i vores verden.

Århundreder i Narnia kan være som sekunder og minutter i vores verden. Tid kender vi allesammen som noget underligt noget, fysisk veldefineret i hvert fald så længe vi holder os til denne klode, men oplevelsesmæssigt og erfaret er det helt anderledes. Tiden kan både “ile” og “snegle sig” af sted.

Vore metaforer og ordbilleder taler sit eget tydelige sprog om, hvordan vi oplever tiden. Ikke mindst i vor tid er vi sindede for det hurtige og omskiftelige, og medieverdenen giver os døgnet rundt en illusion om, at vi er allestedsnærværende på en og samme tid.

Det gør os rastløse og efterlader os uden mulighed for, at noget får lov til at sætte sig og blive en del af os. Det fylder livet og eksistensen, men efterlader os tomme og uden fylde.

Når disse ting skal berettes om, efterlader de os med et paradoks. For er det i Narnia eller i vor verden, at tiden går langsomt, og går det ikke somme tider begge veje? altså sådan, at nogle

gange er ti minutter i Narniatid "næsten en uge" i engelsk tid, medens til andre tider mange, mange år i Narnia blot er sekunder i vor verden?

Hvordan løser vi op for dette paradoks? Først og fremmest ved at erkende, at tid både er noget, som binder og gør fri.

Som skabninger bundet til denne jord, er vi også bundet til dens tid, men i vor ånd kan vi opleve, at tidens rammer sprænges, og vi næsten løftes over i evigheden og momentvis opleve noget af evighedens fylde og vægt.

Det er denne dybe kvalitative forskel, tidsoplevelsen og kronologien i Narnia kontra i vores verden, skal minde om. "En dag i dine forgårde er bedre end tusind, jeg selv har valgt", synger Koras sønner i Sl 84:11.

Det er det perspektiv, der trækkes op, når f.eks. profeten Daniel midt i tidens flygtighed og rigerne, som kommer og går, får lov til at se "en gammel af dage tage sæde" og se "håret på hans hovede rent som uld" og "hans trone "som flammer af ild ... og en flod af ild strømmede frem og løb ud foran ham" (Dan 7:9-10).

Evighed og uforanderlighed i det ene og samme billede af bevægelighed og hurtighed. Det er, hvad der karakteriserer Guds eksistens, han som på en og samme tid er "den som var, som er og som kommer".

Omvendt kan tiden her være uendelig og næsten stå stille, og det ikke for at give indhold, dybde, glæde, vitalitet, men for at kede, sætte på prøve, tømme os for al energi og alt mod.

Prædikeren er i flere af sine meditationer inde på det dybt eksistentielle problem, som tiden og dens gang konfronterer os med.

Nej tid er ikke bare tid, ikke bare et bestemt år, en bestemt måned, en bestemt dag, et bestemt klokkeslæt. Den er meget mere ved siden af. Den kan gå, og den går, den kan kede og den kan fylde, den kan glæde og søre; samme klokkeslæt bringer liv og glæde til nogen, sorg og død til andre.

Tiden er der først og fremmest for at minde os om, at livet er mere end øjeblikket. Tiden er mulighed for at lære visdom og til at få fylde i sit liv. Ikke mindst for at give os et forhold til Gud den evige, men også tidens skaber.

Aslan hører og bønholder på tværs af landegrænser og tidsgrænser, på tværs

"Tiden er mulighed for at lære visdom. Ikke mindst for at give os et forhold til Gud - tidens skaber".

af verdener. Selv er han ikke bunden af nogle af disse. Han er absolut fri i sin magtudøvelse og bevægelighed. Hvem andre kan det siges om? Og Tirians nødskrig er hørt, og nu er Eustace og Jill kommet.

Gamle fortællinger

Det første, de gør, er at skære rebene, som binder Tirian, over. Og derefter gjaldt det om hurtigst muligt at komme væk derfra.

"Tanken om, at han (Tirian) gik ved siden af to skabninger fra en anden verden, gjorde ham en smule ør; men den fik også de gamle beretninger til at virke langt mere ægte, end de nogen sinde havde virket før nu kunne hvad som helst ske".

Det, han oplever nu, at få besøg af mennesker fra en anden verden, er ikke noget, som sker hver dag, det er ikke sket i Tirians regeringstid og ikke i de sidste syv generationer, det er mere end 200 år (Narniatid) - så ikke så underligt, at Tirian føler sig ør, overvældet.

Men samtidig har han en anden og endnu vigtigere følelse end den første, fornemmelsen af, at de gamle beretninger talte sandt og står endnu mere til troende end nogensinde før.

Kristne har det på lignende måde med Bibelen. Hvis ikke vi oplevede dens autencitet, dens ægthed, og at den taler sandt om livet og om Gud og om os, ville den ikke betyde stort for os, ikke mere end enhver anden gammel bog eller fortælling, men fordi vi oplever og erfarer dens tale som sand, overbevises vi

også om, at dens fortælling (budskab) er sand, også selv om der ligger to, tre og fire årtusinder mellem den og os.

Vi drages ind i fortællingen og fortællingens liv, og vi tager den til os, og den bliver en del af vor egen fortælling, af Gudsfolkets fortælling, at "Gud er god og hans miskundhed varer evindeligt".

Vort Amen til Gud og til hans fortælling blandes med alle tidligere og kommende generationers Amen, der som et stort crescendo lyder for Guds og Lammets trone.

Når vi sætter den erfaring, Tirian her gør sig, op imod det massive propagandaapparat af løgn og forførelse, vi tidligere har været vidne til i forbindelse med aben Finte, så oplever vi på sandhedens stille måde, at sandhed kommer af sandhed og kan tale for sig selv, fordi sandheden er guddommelig og kommer fra Gud, skaberen og opretholderen af alt og Herren over alle ting.

Lewis lægger altid små fine iagttagelser ind i sin fortælling, som gør personerne troværdige. Eustace er stadig så meget dreng, også på sin vej ind i et eventyr og i et møde med transcendensten, at han siger "ædelse". Tirian med hans helt anden baggrund forstår ikke rigtigt, hvad han mener med det, før Eustace trækker en meget engelsk madpakke frem.

Samles om minderne

Soldaterne, der havde fanget og bundet Tirian, havde ladet ham beholde hans nøgler. De kommer dem nu til nytte og takken går til Aslan. Sådan noget som det viser sig ikke at være tilfældigt, men som overstyret af ham. Nøglerne vil de om et øjeblik få god brug for.

Men inden de når vagttårnet, som de styrer hen imod, fortæller Jill historien om, hvordan de blev kaldet til Narnia, og som altid kaldet i rette øjeblik.

Syv mennesker (oprindeligt var de otte, men en er faldet fra) har noget tilfælles, som de ønsker at holde vedlige, fordi det betyder noget afgørende for dem og er dyrebart for dem.

Så de samles for at trække minder frem og for at tale om Narnia, "få sig en god sludder om Narnia", og også fordi professoren havde på fornemmelsen, at der var brug for dem i Narnia.

Uden måske at være alt for fantasifulde og alt for vidtløftige fristes vi til at sige, at deres forsamlen var en slags "menigheds-

forsamling”. Mindet og erindringen om Narnia er ikke bare nostalgi, ikke bare en udveksling af rejseminder; det betyder noget afgørende for dem også for deres liv og eksistens i England, og de er stadig knyttet til Narnia og bærer stadig på et løfte fra Aslan om, at de en dag skal være sammen med ham i hans eget land og være det for altid. De samme elementer er jo også klart til stede, når kristne mødes.

Med alt det, som sker i netop denne bog, må vi sige, at det eskatalogiske, det om den sidste tid og det sidste slag, er stærkt i forgrunden, men det er det jo generelt, når kristne samles, for hver gang, vi holder nadver med hinanden og forkynder Herrens død, bliver vi også mindet om, at det er “indtil han kommer igen”.

Forsvarstårnet i Lygtemarken

Konkret lægger man på det møde møjsommelige planer om, hvordan man kan komme til Narnia og hjælpe Narnia, men som vi har vænnet os til i alle fortællingerne, er det altid Aslan, som har taget initiativet, når han har ønsket, at det skulle ske. Således også nu.

Aftalen er, at de alle skal mødes på en bestemt station, og de ankommer i hvert sit tog. Men der sker noget på den station, som uden tvivl vil have været omtalt i aviserne dagen efter, men som de, Eustace og Jill ikke forstår omfanget af.

Men vi kan godt røbe, at de faktisk dør. Og egentlig bør vi drage et lettelsens suk, for tænk, at døden endda en dramatisk død kan opleves så let. Men vi vil høre en del mere om det senere i fortællingen. “Aslan gjorde det alt sammen for os på sin egen måde uden at bruge nogen ringe”.

Den gode tone, den underspillede humor, præger det lille selskab. Men det ville heller ikke være narnisk, hvis ikke det var sådan. De er nået frem til forsvarstårnet i Lygtemarken.

Låsen er en smule stram, men omsider lykkes det Tirian at dreje nøglen om og få lukket døren op. “Velkommen, kære venner,” sagde Tirian. “Jeg er bange for, at kongen af Narnia ikke kan tilbyde sine gæster noget bedre palads end dette”.

Lewis kan ikke dy sig for at fremhæve børnenes velopdragenhed (det er ellers ikke noget, som Eustace lige frem har

“Beredt på krig må vi altid være, altid have Guds fulde rustning indenfor rækkevide”

været kendt for. Og det er Narnia, som har gjort den store forskel i den unge Scrubbs liv. Første gang, vi mødte ham ombord på Morgenvanderen, var han ganske utålelig). “De sagde begge to, at det skulle han ikke være ked af, og at de var sikre på, at det var rart og hyggeligt inde i tårnet”. Hvad det faktisk ikke var. Men den indstilling, man møder tingene med, er mere afgørende for, hvordan man oplever tingene, end tingene er i sig selv.

At opholde sig i Narnia gør altid noget ved en. Man er aldrig den samme i det land, som man ellers er. Og det gælder selv nu, hvor Narnia nærmest er besat og på vej til ikke at være mere. Sådan er det vel også i kristenlivet, at der gives ingen nok så kritisk tid, hvor de kristne adfærdsnormer sættes ud af drift, hvor det ikke er Kristi sind, vi skal stræbe efter at vise, hvor det ikke er tro, mod, taknemmelighed, storsind og glæde, vi skal udstråle.

Det forholdt sig også sådan, at Narnia altid havde haft sine fjender. Ikke bare i form af ondskabens magter, som kom fra åndsmagterne uden for det historiske kontinuum Narnia selv tilhørte, men også Narnias historiske dødsfjende, Calormen.

Aslan havde overdraget Narnias konger at vogte på landet og af al magt sørge for at hindre, at onde magter trængte ind. Tirian synes at have taget sig godt af den opgave. Forsvarstårnene lå ikke hen som ruiner.

Hvert år blev de inspiceret, og der blev sørget for, at våbnene i tårnene ikke rustede men var rede til brug, hvis og når, der blev brug for dem. Strategisk klogskab og en omhyggelig foruddiskontering af,

hvem fjenden mest sandsynlig ville være, prægede også sammensætningen af arsenalet.

På den led var man altid rustet til krig, så godt som man nu kunne være. Men lige denne krig rummede elementer, man havde haft sværere ved at forudane.

For her var der tale om forræderi og forførelse, alt som var fejlt og ækelt, i sidste instans noget djævelsk, i kristen terminologi noget satanisk.

Det var det store opgør, det drejede sig om, “det sidste slag”. Men når tid er inde til det, er der ingen af os, der kender. Men beredt på krig må vi altid være, altid have Guds fulde rustning indenfor rækkevidde, altid have våbnene rede. “Man kan aldrig vide, hvornår jeg og mine venner skulle få grund til at gå ubemærket omkring i mogulens land”.

Mad var der ikke meget af, i hvert fald ikke den slags mad, der får tænderne til at løbe i vand og kalder spyttet frem.

Alligevel er der overskud til at drømme og tænke på det, man gerne ville have drukket, hvis det havde været indenfor rækkevidde.

“Jeg ville ønske, at vi havde taget en pakke te med,” sagde Jill. “Eller en dåse kakao.” Jo man er englændere, og det engelske fornægter sig ikke. “En lille tønne vin i hvert af disse tårne ville heller ikke have været af vejen,” sagde Tirian.

Således holdes mødet og humøret oppe hos vore tre venner. Det skal blive spændende at følge dem på videre eventyr.

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. **Sekretariatet** v. Henning Lytje, Falen 61A, 5000 Odense C, tlf. 74415540. **Ekspedition:** Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56A. 5250 Odense SV, tlf. 66132048. **Redaktion:** Carsten Thomsen (ansv. red), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: ctpress@mac.com, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf: 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk. Bladet **udgives** 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. **Årsabonnement:** 125 kr. **Hjemmeside:** www.kristentperspektiv.dk